

3

2de jaargang nr.3 juli-augustus-september 2004
afgiftekantoor Gent X - erkenning P 203773

België-Belgique

PB
GENT X

3/0450

Meander

driemaandelijks tijdschrift van vzw Natuurpunt regio Schelde-Leie en Zwalmvallei
v.u. A. Benoot-Y. Moerman Gampelaeredreef 67 9800 Deinze tel. 09 386 38 95

natuurpunt

[illegible]

MEANDER

is het regionale contactblad voor de leden van de Natuurpuntafdelingen Schelde-Leie, Scheldevallei, Vlaamse Ardennen, Ronse en Zwalmvallei en voor de verschillende werkgroepen. Iedereen is welkom op onze activiteiten, ook niet-leden. Deelname aan wandelingen is steeds gratis en vrijblijvend.

Lidmaatschap: Wie zich binnen onze regio aansluit bij Natuurpunt vzw krijgt automatisch ook driemaandelijks

MEANDER.

Ledenadministratie

Schelde-Leie: Arsène Benoot, Gampelaerredreef 67, 9800 Deinze, tel. 09/386.38.95

Zwalmvallei: Marnic Vermeersch, Langemunte 66, 9570 Lierde, 055/42.61.83

Redactie

Jo Buysse, tel. 09/385.52.89
email: jozef.buysse@pi.be
Johan Cosijn, tel. 055/30.98.10
email: johan.cosijn@worldonline.be
Norbert Desmet, gsm 0494/65.33.91
Rik Desmet, tel. 09/386.46.63
email: desmet.rik@pi.be
Philip Vergeylen, tel. 09/361.26.80
email: philip.vergeylen@pi.be

Foto's worden bezorgd aan:

Frederik Vandaele: gsm 0472/90.58.07
email: frederik.vandaele@pandora.be

Werken mee:

Yves Adams, Ludo Bauwens, Arsène Benoot, Wim Bracke, Jo Buysse, Tom Buysse, Xavier Coppens, Johan Cosijn, Ronny De Clercq, Gilbert De Ghesquière, Emiel De Jaeger, Wouter Dekoninck, Rik Desmet, Norbert Desmet, Geert Desutter, Herman De Waele, Karel De Waele, Pieter Espeel, Anne Fobert, Nico Geiregat, Gunther Groenez, P. Grootaert, Filip Keirse, J.P. Maelfait, Karsten Mainz, Luc Mincke, Yvette Moerman, Gerard Mornie, Daniël Packet, Paul Pals, Dirk Raes, Eddy Saveyn, Koen Van Den Berge, Frederik Vandaele, Jacques Vanheuvverswyn, F. Vankerhoven, Niko Van Wassenhove, Philip Vergeylen, Magda Vergeynst, André Wandels.

Kaifoto: .Grootoorleermuis; Yves Adams

Oplage: 2000

Gedrukt op cyclusprijs 90g bij "Druk in de Weer" Gent.

3	Vakantie in zicht.
4	Zweefvliegen in de Vestingen en daarbuiten.
7	Groene kikkers, waar nog?
8	Bijzondere garderobe.
11	Ecologie en verspreiding van mieren in Vlaanderen.
12	Over het wel en wee van onze vogels.
13	Latijn en Grieks.
14	Missen is "meeselijk".
15	Roeken in 2004.
16	Een stadsbos in Deinze, ja graag!
	Kalender, uitneembaar katern.
17	Vogelwaarnemingen van maart-mei 2004.
18	(Straffe) Eksterverhalen.
20	Nieuws uit Ename.
22	Waardevolle bermen in Nazareth.
23	Metershoog en De Oostkantons.
24	Flora in de Blekerij te Zeveren en Visie op Bos.
25	Lieveheersbeestjes in de Vlaamse Ardennen.
26	Beste Leden en afdelingsgrenzen Zwalmvallei.
27	Reintje op de vlucht en de Wasbeerhond.
30	"Stom", Braakballen pluizen en Tatra en Bierbrza.
30	Vogels tussen Dender en Mark.
31	Tuinnachttegaal en Vismigratie.
31	We delen in de rouw en De volgende Meander.

Vakantie in zicht

■ Norbert Desmet

Met de komst van ons zomernummer van Meander lonkt ook de vakantie voor de meesten onder ons. Dikwijls zal er een link met de natuur gemaakt worden en we wensen dan ook iedereen een groene vakantie: tussen de vogels en zweefvliegen in je eigen tuin, op verkenning in eigen streek of al iets verdere bestemmingen of mee met de stroom naar de klassieke vakantiebestemmingen. Naast de groene link is er immers ook de ontspanning, het beetje tegengewicht voor de mallemolen waarin we soms verzeild geraken in het dagelijkse leven. Even weerkeren naar het ritme van de natuur kan deugd doen en ons weer op het spoor zetten om straks onze schouders ergens onder te zetten of gewoon om wat frisse ideeën op te doen. Het is ook hopelijk een periode van waarnemen en beleven, neem er de tijd voor.

Zelf was ik de vakantieuitocht een beetje voor om te logeren in La Brenne (Fr) bij een Limburgs landbouwersgezin. Drie dingen hebben me geraakt: de diversiteit aan natuur en de bijhorende waarnemingen, het samengaan van landbouw en natuur en de problematiek er rond en de moderne aanpak om de natuur naar een groter publiek te vertalen. Louis runt er zijn boerderij op 150 ha, weiden, akkerland, vijvers, boomheide en bos. Een combinatie waar je heden niet meer rijk van wordt maar met Vlaamse doorzetting en vindingrijkheid overleeft: subsidies voor braaklegging, verhuur aan jacht en viscultuur, paarden kweken, stallen en africhten, verblijfstoerisme in vier gites en graan en hooi verbouwen.... Een voor ons verbazende soortenrijkdom is daarmee verbonden gaande van Hop, Kerkuil en drie zwaluwsoorten op de boerderij tot een veelheid aan libellen, vlinders, planten en vogels in de wijde omtrek, genieten dus. Vakantie is dus een buitenkans om natuur te beleven die bij ons verdwenen of verschaald is. La Brenne is een streek van vijvers waar de landbouw achteruit boert: het bos neemt

de ruige weiden weer in, hoeven worden opgekocht en in moderne kastelen omgebouwd, alleen een paar erg grote landbouwbedrijven zullen overleven en hoe rijk de streek nu nog is, toch zal ook de natuur een andere weg opgaan: soorten als Slangenarend en klauwieren hebben die ruige weiden nodig, intensieve landbouw en viscultuur banaliseren het landschap, privatisering loert om de hoek. Het Credit Agricole beheert als Franse bank reeds meer dan 60% van de gronden, niet voor de landbouw maar om te speculeren naar nieuwe lucratieve bestemmingen voor jacht en verblijfstoerisme. Een nog goed uitgeruste boerderij is er reeds minder waard dan de hoeve van onze uitbollende Louis... Ik denk dat jullie ook de raakpunten met onze streek herkennen, alleen het Franse ritme ligt wat lager.

Er zijn nog raakpunten waar je vanuit die luie vakantiezetel even over doordenkt: twee gigantische projecten moeten er de natuur in de aandacht brengen: la Maison du Parc en la Maison de la Nature, oogverblindend Frans en veel blitser dan onze Kaaihoeve en onze Helix. Dure folders peppen de toerist op om de natuur te gaan bekijken, mooie borden verwijzen naar de beste vijvers, autobussen komen en gaan, in dat kielzog ontwikkelt zich uiteraard het bijhorende souvenir- en horecagedoe. Louis vatte dat heel goed samen: geld dat zoiets kost en gekost heeft zeg, maar de natuur wordt daar niet beter van. Hij weet waarover hij spreekt: zijn biodiversiteit die de bureaucratie niet kent... Misschien moeten we na de vakantie ook hier even onze kritische bril opzetten en de talloze groene projecten evalueren op hun waarde voor de natuur?

Ik doe jullie de groeten van de IJsvogel die iedere dag over het water scheerde tot op zijn paaltje in de vijver, hij keek en dook en verdween met vis naar de jongen, even verder in de zandgroeve van Louis. We zaten op de eerste rij voor een eenvoudig steeds weerkerend schouwspel, met een boek en een glaasje wijn... Een vakantie in die zin wens ik jullie allen toe.

Etang de la Gabrière (La Brenne)

foto: Philip Vergeylen

Zweefvliegen (Syrphidae) in de Vestingen te Oudenaarde en daarbuiten

Nico Geiregat

Wie deze zomer niet weet wat gedaan, bied ik bij deze een nieuwe hobby aan: zweefvliegenonderzoek! Om u alvast wat te kietelen heb ik aan de saaie latijnse namen zoveel mogelijk foto's gekoppeld.

Zweefvliegen heb je in alle maten en vormen: van zwarte prutsbeestjes van enkele millimeters groot tot de twee centimeter

grote *Volucella zonaria*

(fig. 1) en van de

stroot-

vliegachtige

Brachyopa's

(fig. 2) tot

de mimicri-

meesters als

Chrysotoxum

(fig. 3) en

Criorhina

(fig. 4).

Ze zien er soms

gevaarlijk uit, maar je

krijgt er gegarandeerd

nooit een steek van. Je moet natuurlijk op

voorhand zeker zijn dat je wel degelijk

een zweefvlieg en géén wesp of hommelt

in je hand neemt! Zweefvliegen behoren

immers tot de orde van de *Diptera*

(tweevleugeligen), dit in tegenstelling tot

de bijen, wespen en hommels die vier

vleugels (2 paar) en een angel hebben.

Het enkel paar vleugels is één van de

manieren waarop je zweefvliegen kan

herkennen. Verder is ook de kopvorm

sterk verschillend van de bijen. Het hard-

ste kenmerk (althoewel ook hier enkele uit-

zonderingen bestaan) is de "vena spuria":

de valse ader in de vleugel. Hiervoor

moet je de dieren evenwel in de hand

nemen...

De benaming "zweefvlieg" is afgeleid van

de gewoonte van bepaalde soorten van deze "Syrphidae" om stilhangend in de lucht hun territorium te verdedigen tegen andere vliegen. In een open plek in een bos is dit dikwijls mooi te zien. Strikt genomen is deze beweging niet zweven, maar eerder "bidden" zoals ook bepaalde roofvogels zoals de Torenvalk dat doen.

Wat heb je nodig voor je nieuwe hobby

Vooraleer je gaat determineren moet je de beestjes nog vangen: een vlindernetje en paar potjes zijn dus nodig als je op pad gaat.

Om te starten met de determinatie van zweefvliegen heb je niet veel

nodig: de eerste

jaren werkte

ik enkel met

een tabelletje

van omgerekend

zo'n vijf

euro, uitge-

geven door

de jeugdbondsuitve-

rij en een loep

(maar ik vind dat mijn

omgekeerde verrekijker het

minstens even goed doet).

Later vulde ik aan met een

essentieel werk "Fauna van

België", een paar veldgidsen

met foto's en een binoculair

met vergroting tot 40 maal.

Voor veel determinatietabel-

len kan je sinds kort ook op

een internetsite terecht.

Gewone soorten:

In een doorsnee tuin komen al een hele serie zweefvliegen voor. Nog nooit gezien? Dan heb je ze mogelijk niet als zweefvlieg herkend: de veel voorkomende *Eristalis* zien eruit als bijen, de moeilijke *Cheilosia's* verwarde je misschien met gewone vliegen en nog kleinere beestjes als *Syritta pipiens* en de *Neoascia's* zijn niet veel groter dan

fig. 1

fig. 6

fig. 8

fig. 5

fig. 4

foto's:
Nico Geiregat

foto's:
Nico Geiregat

een "donderbeestje".

Algemene soorten met een lange vliegtijd zijn: *Eristalis tenax* (Fig. 5), *Eristalis pertinax*, (zie tekeningen op blz. 6) en *Episyrphus balteatus*. Je vindt ze gegarandeerd ook in uw tuin. Heb je boterbloemen staan, dan vind je er al snel gitzwarte zweefvliegjes op die behoren tot de

Cheilosia's: geen makkelijke groep! Je merkt echter al snel dat deze diertjes zeer dik-

wijls dezelfde zijn: op de tarsen van

de voorpoten komt een lichtge-

kleurd gedeelte voor:

Cheilosia albitarsis, die een

uitgesproken voorkeur blijkt

te hebben voor boterbloe-

men. *Rhinga campestris* ziet

er met zijn lange snuit mis-

schien uit als een gevaarlijk

stekend insect, maar hij

gebruikt deze eigenlijk

enkel om bloemen

met dieper gele-

gen nectar

te kunnen

bezoeken.

Vandaar dat

deze soort

nagenoeg

de enige

zweefvlieg

is die je aan-

treft op lip-

bloemigen.

Het centrum van Oudenaarde

In 1991 werd door het KBIN

(Koninklijk Belgisch Instituut

voor Natuur-wetenschappen)

de Zweefvliegenatlas door L.

Verlinden uitgebracht. De

Schelde-Leiestreek stond

daarin in schril contrast met de

Zwalmstreek: grote gebieden in

Schelde-Leie bleken leeg; gebieden verder

naar het oosten toonden een rijke diversiteit. De werke-

lijkheid die achter deze statistieken schuilt is de vol-

gende: In de regio Schelde-Leie waren mensen zeer spo-

radisch met zweefvliegen bezig, terwijl er verder naar het

oosten zwaargewichten zoals Paul Pals, Frank De Waele

en Koen Verhoeven de verspreidingskaartjes al mooi

hadden opgevuld.

En het moet gezegd: dit gebied heeft een zeer grote rijkdom aan zweefvliegen. Het bestaat uit verschillende interessante elementen: een vijver met moerasbos, Zelfs na vele bezoeken is nog lang niet elke soort genoteerd. Getuige hiervan is het feit dat in 2004 twee heel opvallende zweefvliegen pas dan voor het eerst werden opgemerkt: *Caliprobola speciosa* (fig. 6) en *Temnostoma vespiforme* (Fig. 7). Mogelijk zijn deze uitgesproken bossoorten zich wel recentelijk aan het uitbreiden.

Het UTM-hok van 10 X 10 kilometer waarin het centrum van Oudenaarde gelegen is (ES43), werd in 1991 ingedeeld in de categorie waarin

16 tot 31 soorten waren

genoteerd d.w.z. 5

tot 10 % van de

fauna. Nu,

halfweg

2004, zitten

we net

boven de

honderd,

en er

komen er

beslist nog

tientallen bij

als het onderzoek

op hetzelfde peil door-

gaat.

Gegevens inzamelen

Momenteel worden gegevens van over heel België ingezameld en gestockeerd in een centrale databank. De oude algemene verspreidingskaart van Verlinden vertoont nog teveel witte vlekken om op onze lauweren te gaan rusten!

Heeft u nog oude gegevens liggen? Of wil je starten met deze fijne hobby? Probeer dan de wetenschap te dienen en geef je waarnemingen door: zo beleeft iemand anders er ook nog wat aan en wordt het beeld van de verspreiding vollediger. En om je enthousiasme nog maar wat te kietelen: in het 10 X 10 kilometerhok waarin Wortegem centraal gelegen is (ES33), waren tot 1991 minder dan 15 soorten genoteerd...

Sphaerophoria spec.

foto: Philip Vergeylen

De Blinde bij

Terwijl een groot deel van de zweefvliegen gekozen heeft om zich te vermommen als wesp verkleedt de Blinde bij (*Eristalis tenax*) zich als een Honingbij. Niet alleen worden kleur, beharing en vorm geïmiteerd maar de Blinde bij gaat zo ver om ook het gedrag na te doen met o.a. gemiddeld een zelfde aantal seconden doorgebracht op één bloem. Zijn de twee in de vlucht moeilijk te onderscheiden, in zit verradert een belangrijk detail onmiddellijk het bedrog. Bij de Blinde bij is de antenne zeer kort met een fijn haartje er op ingeplant, bij de Blinde bij is de antenne nogal fors uitgevallen. Ander vergeten detail: de Blinde bij heeft geen korfjes aan de poten om pollen te verzamelen voor de larven. Eenmaal een ei gelegd gaat de Blinde bij er vandoor zonder verder om te zien naar het nageslacht. De plaats waar ze haar eieren deponeert is er dan ook naar: een beek met mest, een riool... Niet echt een buurt om je kinderen achter te laten... Toch voldoen die plaatsen perfect voor de larven die 'microfaag' zijn en zich voeden met de bacteriën en ander klein grut dat in dergelijke omgeving voorkomt. Bovendien zijn ze voorzien van een lange adembuis, bestaande uit drie in- en uitschuifbare delen, vandaar de naam 'rattestaartlarve'. Zo kunnen ze aan de oppervlakte zuurstof tanken terwijl ze hun diepte kunnen regelen en zo uit het zicht blijven van belagers.

De Vestingen

Sinds onze verhuis naar een appartementje in de Meerspoort te Oudenaarde in 2001, met de Vestingen (fig. 8) in de onmiddellijke omgeving, heb ik dit waardevol gebied heel vaak kunnen bezoeken. Het rechthoekig gebied (gelegen tussen 2 spoorwegen en 2 drukke autowegen) dat ik voor het gemak als "De Vestingen" bestempelde, alhoewel deze strikt genomen beperkt zijn, wordt gevormd door de oude stadswallen van Oudenaarde met een uiteenlopende vegetatie eromheen: moeras, wilgenbos, populierenbos, een zeggeveld (waar m.i. het laatste wilde Moeraskartelblad van de streek groeit, dankzij een ingreep van de milieuvanbenaar), een droger terrein in het noorden met daarbij aansluitend een spoorwegberm. Door de ongereptheid ("verwaarlozing") van dit gebied en het verbod op visvangst, zijn hier nog enkele diersoorten aanwezig die men niet zou verwachten: Bunzing, Bosuil, IJsvogel, Waterral, Viervlek, Smaragdlibel... Laten we hopen dat dit gebied nog lang bewaard mag blijven, alhoewel de politieke en menselijke druk erop niet te onderschatten is!

"Da's allemaal latijn voor mij!"...

Eristalis pertinax

Tot voor kort waren er enkel voor een paar algemene zweefvliegen nederlandse namen voorhanden: Blinde bij, Doodskopvlieg, Halvemaan zweefvlieg... Niet getreurd als je niet met de latijnse namen wil werken: In de jongste versie van de zweefvliegtabel

(Barendregt) werd elke soort met een Nederlandstalige naam bedacht. Eénmaal dat die namen zijn ingeburgerd, spreken we over Wollig gitje, Grote fopwesp, Schaduwplatvoetje, Knobbelbollenzwever, Vliegende speld...

Literatuur:

■ A. Barendregt, Zweefvliegtabel, Jeugdbondsuitgeverij, achtste druk, 1991.

■ L. Verlinden, Zweefvliegen (syrphidae), Fauna van België, K.B.I.N., 1991

■ M. Reemer, Zweefvliegen Veldgids, Jeugdbondsuitgeverij, 2000.

Dankwoordje:

Hartelijk dank aan zweefvliegen-pionier van de streek, Paul Pals, voor het nalezen en aanvullen van de tekst.

Eristalis tenax

Groene kikkers, waar nog?

■ Rik Desmet

Het gekwaak van de groene kikker is ongetwijfeld één van de meest typische zomergeluiden dat hoort bij een vijver met rijke begroeiing van Kikkerbeet, Gele plomp, Hoornblad... Helaas is dit tafereel, zeker in de Leiestreek nog maar zelden te bewonderen en worden koren met groene kikkers iets wat we meer en meer met reizen in het buitenland associëren.

Het boek 'Pelohylax, de groene wachters aan de waterkant' van Robert Jooris (uitgave NP) leert ons dat er achter de groene kikker een heel complex verhaal schuilt.

Er zijn namelijk meerdere soorten groene kikkers: de **Grote groene kikker of Meerkikker** (*Rana ridibunda*), de **Middelste groene kikker of Groene kikker** (*R. esculenta*) en de **Kleine groene kikker of Poelkikker** (*R. lessonae*). Het onderscheid tussen de soorten is niet zo gemakkelijk te maken en vereist voor de dieren soms wat acrobatie waarbij de achterpoten naar voor gestrekt worden.

De soorten

Poelkikker: hielgewricht van de achterpoten reikt bij het naar voor strekken niet tot de ogen, de middenvoetsknobbel aan de basis van de kleine teen is groot en halvemaanvormig, achterkant dijen met gele tot oranje grondkleur met zwarte marmertekening.

Groene kikker: middenvoetsknobbel asymmetrisch, hooggewelfd.

Meerkikker: tot meer dan 13 cm, hielgewricht reikt bij de acrobatiek minstens tot aan het oog, middenvoetsknobbel klein, grondkleur achterkant dijen is vuilwit tot lichtgrijs met bruine marmertekening. Deze soort is vermoedelijk niet autochtoon bij ons in Vlaanderen. Na introductie breidt hij echter snel uit. Zo stelde Robert Jooris vast dat de Scheldevallei tussen Gent en Wetteren op nog geen 10 jaar tijd veroverd werd door een populatie afkomstig van enkele kikkers, uitgezet door een Bulgaarse vrachtwagenchauffeur! Jammer genoeg verdringt deze soort bij kolonisatie de autochtone populaties. Ook op de site van onze afdeling staat te lezen dat deze soort zich steeds verder uitbreidt (zie 31-05-04) waarbij één van de sterkste bolwerken de Bourgoyen-Ossemeersen geworden is.

De roep van Meerkikker zou duidelijk verschillend moeten zijn dan die van de twee andere soorten met op

Bezoek onze website met bijna dagelijks nieuwe gegevens over natuur in onze streek.
<http://users.skynet.be/wielewaal>

elkaar volgende "kè-kè-kè-kè" tonen.

Wie met wie?

Het ontstaan van wat men het 'groenekikkercomplex' noemt gaat vermoedelijk terug naar de interglaciale periodes van het Pleistoceen. Deze geologische periode werd gekenmerkt door de grote ijstijden, afgewisseld met warmere periodes, de interglacialen. Gedurende die warmere periode migreerden de diersoorten en plantensoorten weer naar het noorden. Daarbij zou er hybridisatie (kruising) gebeurd zijn tussen de Meer- en Poelkikker. Gedurende de volgende ijstijden werden de oorspronkelijke soorten en de hybriden weer naar het zuiden verdrongen. Voor heel de ingewikkelde genetische uitleg verwijzen we naar het boek.

Het ware bijzonder interessant om eens te weten waar er in onze streek nog groene kikkers voorkomen en eens na te gaan tot welke soort ze behoren. Meldingen zijn welkom bij de redactie!

Groene kikker

foto: Pieter Espeel

Bijzondere garderobe

André Wandels

De voorbije lange prachtige zomer van 2003 leverde een aantal merkwaardige waarnemingen op uit de insectenwereld. Opvallend zijn deze van de **Rouwmantel** en de **Keizersmantel**, twee dagvlinders. Het zijn twee soorten die wel specifieke eisen stellen aan hun leefgebieden. Daarom is het noodzakelijk om heel kritisch te zijn. Het waarnemen van volwassen vlinders is niet altijd een waarborg dat deze dieren zich op de plaats van de waarneming of in de onmiddellijke omgeving hebben voortgeplant. Toch is het bemoedigend dat deze vlinders terug worden waargenomen in de Vlaamse Ardennen.

vroegste voorjaarsboden. De vliegtijden situeren zich vanaf eind maart/eind juni (overwinteraars) en midden juli/midden september (nieuwe generatie). De vlinder wordt vrijwel nooit op bloemen aangetroffen. Zijn hoofdvoedsel bestaat uit boomsappen. In het najaar kan hij op rottend fruit worden aangetroffen en in het voorjaar voedt hij zich met nectar van bloeiende wilgen.

Vroeg in het voorjaar paren de vlinders. De voedselplanten van de rupsen zijn te vinden bij de berkenfamilie nl. Ruwe berk (*Betula pendula*), Zachte berk (*Betula pubescens*) en de wilgenfamilie nl. Ratelpopulier (*Populus tremula*), Schietwilg (*Salix alba*), Geoorde wilg (*Salix aurita*), Boswilg (*Salix caprea*) en Grauwe wilg (*Salix cinerea*).

Het wijfje zet de eieren alleen op vrijstaande bomen af. De voorkeursplanten voor eiafzet staan meestal in

Keizersmantel

foto: Gerard Mornie

Rouwmantel

foto: Gerard Mornie

De Rouwmantel en de Keizersmantel behoren beide tot de *Nymphalidae* (vossen en zandoogjes), hiertoe behoren ook de Distelvlinder, Atalanta, Dagpauwoog, Kleine Vos en Landkaartje als meer bekende soorten.

De Rouwmantel (*Nymphalis antiopa*); de naam slaat op de stemmige, sombere kleur van de vleugels. Het is een grote vlinder met een vleugelspanwijdte van 70 mm, donker roodbruin van kleur met een lichtgele rand die in het voorjaar verbleekt tot vuilwit. De onderzijde is effen donker en aan de basis ruig behaard. De Rouwmantel behoort tot de weinige vlinders die in onze streken als volwassen insect overwinteren. Hiertoe zoeken ze in de herfst holle bomen, houtstapels, holen in de grond en grotten, maar ook spleten en holten van gebouwen op. Samen met de Citroenvlinder, de Kleine vos, de Dagpauwoog en de Gehakkelde aurelia, behoort de Rouwmantel tot de

volle zon aan bosranden en op brede bospaden. Heel merkwaardig is het verschijnsel dat de grootte van de boom waarop eitjes worden afgezet afhankelijk is van de boomsoort. Wanneer dit een Boswilg betreft dan is dit bijna altijd een boom (struik) van twee tot drie meter hoog. Is dit echter een berk, dan is deze minstens vijf tot zeven meter hoog. Dit heeft alles te maken met de bladhoeveelheid van de bomen. Een manshoge berk is niet voldoende om alle rupsen te voeden, een manshoge wilg kan dit wel aan.

De ovale, met acht overlangse ribben uitgeruste eieren worden in pakketten van 150 tot 200 stuks rondom een potlooddikke twijg afgezet. Het wijfje produceert twee tot drie van deze legsels. Hiervoor wordt ruimschoots de tijd genomen. Tussen twee opeenvolgende eiafzettingen kunnen er enkele weken tussenruimte zitten. Pas afgezette eieren kunnen dus van

maart tot midden juni worden aangetroffen.

De jonge rupsen komen na ongeveer 20 dagen tevoorschijn. Ze leven tot aan de verpopping (32 à 50 dagen) bij elkaar. Zodra de eersten het ei verlaten hebben, beginnen ze met het spinnen van een spinselnest waarin alle rupsen zich verzamelen. Ook na vreetpauzes keren de rupsen hierin terug om te rusten. De vervelling vindt ook plaats in een spinselnest, dat gedurende de rupsentijd regelmatig van plaats verandert.

De rupsen worden tot 54 mm groot; het lichaam is zwart met fijne witte stipjes en een lengterij van roodachtige bruine vlekken over de rug; bezet met lange zwarte doorns; buikpoten roodachtig bruin; kop glimmend zwart. Bij verstoring richten ze hun achterlijven op en zwaaien hiermee allen tegelijk en in de maat heen en weer. Door het effect van kleur en beweging schrikt de belager en laat wat hij voor een hapklare brok aanzag met rust en gaat naar een minder schrik inboezemende maaltijd op zoek.

Als ze volgroeid zijn zoeken de rupsen hun eigen weg en verpoppen in de nabijheid van de voedselplant. Na 12 à 22 dagen kruipt er uit de pop een vlinder. Tot aan de overwintering leeft de vlinder onopvallend. Hij verblijft vooral in bossen, maar zoals reeds eerder vermeld kiest hij als eilegplaats vaak een boom die op een vochtige plaats geïsoleerd aan de bosrand staat.

Overjarige vlinders vliegen vaak nog tot midden augustus samen met de nieuwe generatie. Voor een vlinder wordt de Rouwmantel dus behoorlijk oud.

Jonge vlinders hebben een gele vleugelzoom. Bij exemplaren die overwinterd hebben is deze zoom wit geworden. De Rouwmantel is één van de weinige vlinders die een kleurverandering doormaakt. Tot op heden is de functie daarvan nog altijd onbekend. De vlinders worden als zwerflustig gecatalogeerd. Het is een soort die in Vlaanderen als vermoedelijk uitgestorven wordt beschouwd. Toch worden bij ons her en der vlinders waargenomen, waarschijnlijk zwervers. Uit wat bekend is over zijn biologie, zou de vlinder genoeg moeten hebben aan een aantal wilgenbosjes en berken. Blijkbaar stelt de soort toch veel meer eisen aan zijn leefmilieu dan tot op heden bekend is. Wat in ieder geval opvalt is dat hij schoongepoetste landschappen mijdt. Toch maar goed uitkijken op de plaatsen waar de vlinder wordt waargenomen. Op plaatsen waar de soort permanent aanwezig is, kan hij gehanteerd worden als een indicator voor landschapskwaliteit.

De Keizersmantel (*Argynnis paphia*); de naam is ontleend aan het gedistingeerde kleurpatroon van paarze, zilverachtige en groene banen op de onderzijde van de achtervleugels dat passend zou zijn voor een keizerlijk gewaad. Het is een grote vlinder met een vleugelspanwijdte tot 70 mm. De mannetjes zijn roodbruin en hebben drie duidelijke strepen op de voorvleugel. De vrouwtjes zijn bruin tot groenachtig bruin. De onderkant varieert van lichtpaars met zilveren banen op een lichtgroene tot vrij egaal donkergroene grondkleur. De vliegtijd in ons klimaatgebied situeert zich van eind juni tot begin september. Open loofbossen met bloemrijke gedeelten en bosweiden vormen het favoriete optrekje van de Keizersmantel.

Het is een gemakkelijke soort om waar te nemen. De vlinders overnachten in de boomtoppen en dalen vroeg in de morgen af naar de bodem om zich te koesteren in de zon. Favoriet voor zo'n zonnebad zijn bloemen van bramen en bloeiwijzen van engelwortel, berenklauw, Leverkruid, distels en klis. De minimale vereiste en maximaal toelaatbare lichaamstemperatuur liggen bij de Keizersmantel vrij dicht bij elkaar. Boven 37 °C is het voor de vlinder te warm en lager dan 25 °C is het te koud. Dit verklaart mede waarom de Keizersmantel een soort is van bosranden en open plekken in het bos, plaatsen met verschillende microklimatologische omstandigheden. Naargelang de weersomstandigheden kan de vlinder een geschikte omgeving opzoeken.

De vlinders houden niet van droogte. Voor zover nu bekend zijn bosvlinders het minst tolerant voor temperatuurextremen en droogte.

Eens goed opgewarmd gaan de mannetjes actief op zoek naar wijfjes. Ze fladderen in cirkels rond groepen bloeiende planten of vliegen in karakteristieke zig-zag vlucht langs struikgroepen, bosranden en over bospaden. Ze ontdekken de wijfjes al op afstand en puur op het zicht. Indien het wijfje niet meteen vlucht, maar zich door het mannetje laat omvliegen, dan is het tot paren bereid. Kort na deze kennismaking vliegt het wijfje echter in een kenmerkende rechte vlucht weg. Dit is de aanzet tot de balts. Het mannetje achtervolgt het wijfje, haalt haar in en duikt onder haar door. Vervolgens laat hij het wijfje weer vooruit vliegen en begint alles opnieuw. Deze vluchtbalts kan zich verschillende malen herhalen alvorens de dieren overgaan tot de grondbalts. Deze begint als het vrouwtje op een bloem of blad gaat zitten.

Keizersmantel

Ogenblikkelijk begint het mannetje terug om haar heen te vliegen en geeft daarbij geurstoffen af. Deze feromonen worden door een rij geurschubben op de voorvleugels afgegeven. Als een echte gentleman gaat het mannetje ook zitten, maakt een buiging, geeft opnieuw een wolk geurstoffen af, stoot het wijfje van opzij en strijkt met zijn antennes over haar kop. Het wijfje is nu opgewonden genoeg en de paring begint. Dergelijke fascinerende en gecompliceerde paringsvoorbereiding is noodzakelijk voor een effectieve partnerkeuze.

De eiafzetting van de Keizersmantel is een geval apart. De rupsen van de Keizersmantel zijn bosbewoners. Wanneer de wijfjes hun eieren gaan afzetten verlaten ze derhalve hun bospad of weiden en vliegen het bos in. Alvorens de bosbodem op te zoeken gaan ze eerst opwarmen in de boomkruinen. Eens goed opgewarmd glijden ze naar beneden. Hier warmen ze zich terug op in een zonnevlek.

Vervolgens lopen zij door de begroeiing op de bodem en betasten met hun voorpoten de kruiden. De voorpoten dragen chemische zintuigcellen, waarmee de vlinder in staat is de smaak van planten te proeven en ze hierdoor te herkennen. Dit is heel belangrijk omdat alleen viooltjesbladeren het wijfje aanzetten tot eiafzetting.

Het wijfje zet de eieren echter niet op de voedselplant van de rupsen af, maar in een schorspleet van de dichtstbijzijnde bomen. Daarvoor vliegt het vrouwtje spiraalsgewijs om de boom heen om dan op afstanden van een halve tot één meter en tot op een hoogte van vier meter ei voor ei af te zetten. Soms worden de eitjes ook op dood hout op de grond gedeponeerd.

De rupsen kruipen na 14 tot 19 dagen uit het ei, eten hun eigen eischaal op en spinnen zich in voor overwintering. Dit alles gebeurt zonder te eten, het zijn zogenaamde nuchtere rupsoverwinteraars.

In het volgend voorjaar ontwaken de rupsen. Men kan ze aantreffen vanaf midden april tot eind juni. Bij een temperatuur van zowat 10 °C worden ze actief, verlaten hun boomstam en gaan op zoek naar viooltjes. De rupsen zijn 's nachts actief, overdag verbergen ze zich aan de onderzijde van bladeren van hun voedselplant.

Hun voedingsperiode varieert van 44 tot 59 dagen. Ze kunnen tot 38 mm lang worden. Het lichaam is donker zwartachtig-bruin, met op de rug twee oranje-gele lengtestrepen. De flanken zijn bleek roodachtig-bruin met zwartachtig-bruine vlekjes en streepjes en dragen roodachtig-bruine doorns met zwarte uiteinden, uitgezonderd het eerste paar, achter de kop. Deze zijn lang zwart en naar voren gericht. De kop is glimmend zwart. Hun voedsel bestaat uit viooltjesbladeren voornamelijk van Ruig viooltje (*Viola hirta*), Maarts viooltje (*Viola odorata*), Donkersporig bosviooltje (*Viola reichenbachiana*), Bleeksporig bosviooltje (*Viola riviniana*) en Driekleurig viooltje (*Viola tricolor*).

Als ze volgroeid zijn verpoppen de rupsen aan de onderzijde van de voedselplant of aan de voet van een boomstam. Het popstadium duurt 14 à 25 dagen waarna de vlinders verschijnen. Zo'n vlinderleven duurt 25 à 50 dagen. De vliegtijd in gematigd klimaatgebied situeert zich van eind juni tot begin september. De vlinders zijn honkvast. De Keizersmantel behoort tot de ecologische groep van de "bosrandvlinders". In de optimale situatie moet de bosrand zowel horizontaal als verticaal gelaagd van opbouw zijn met een geleidelijke overgang naar open land.

Het is een soort die nogal hoge eisen stelt maar daar waar hij nog voorkomt kan hij gehanteerd worden als een indicator voor hoge landschapskwaliteit.

Bibliografie:

Actie voor vlinders, zo kunnen wij ze redden. Jozef Blab - Thomas Ruckstuhl - Thomas Esche - Rudi Holzberger, bewerkt door Jan Van Der Made 1989 uitgeverij M&B b.v. Weert.

Ecologische Atlas van de Dagvlinders van Noordwest-Europa. F. A. Bink 1992 Schuyt&Co Haarlem.

Dagvlinders in Vlaanderen. Dirk Maes & Hans Van Dyck 1999 Stichting Leefmilieu VZW/KBC.

Thieme's Vlindergids I. Novák/F. Severa 1981 B.V.W. J. Thieme&Cie, Zutphen.

Thiemes Rupsengids Carter/Hargreaves 1987 B.V.W. J. Thieme&Cie, Zutphen.

Ecologie en verspreiding van mieren in Vlaanderen

W. Dekoninck*, F. Vankerhoven, J.-P. Maelfait, J. Mertens, P. Grootaert

Mieren vallen niet op door prachtige kleuren of een voor insecten opmerkelijke grootte. Bovendien worden deze interessante beestjes vaak over het hoofd gezien en als men ze hier of daar opmerkt, worden ze meestal als hinderlijk ervaren. In België vertegenwoordigen zij een eerder kleine groep: er zijn tot op heden 79 taxa gevonden. Begin 2001 werd begonnen met het bijeenbrengen van alle waarnemingen van mieren in Vlaanderen en startte tevens een grote inventarisatiecampagne. In totaal werden 20.000 waarnemingen, van vooral na 1990, in een grote database (FORMIDABEL) samengebracht. In voorliggend werk volgt van elke soort een korte bespreking van het voorkomen in Vlaanderen. Tevens wordt de Nederlandse naam vermeld en wordt een actuele verspreidingskaart van Vlaanderen weergegeven. Verder krijgt elke soort een voorlopige status, en wordt bijkomende info over de waarneembaarheid en de periode van de bruidsvluchten verschaft.

In Vlaanderen werden 52 soorten in de vrije natuur gevonden, alsook één hybride (*Formica rufa* x *polycтена*), één microgyne (=kleine vorm van jonge wijfjes) (*Myrmica ruginodis*) en werden twee (exotische) soorten op meerdere locaties in gebouwen aangetroffen (*Monomorium pharaonis* en *Hypoconera bondroiti*). Vlaanderen telt in totaal 56 taxa. Door het samenvoegen van voorlopige inschattingen van de status van iedere soort kon een **voorlopige Rode Lijst** worden samengesteld. Een definitieve Rode Lijst opstellen, was hier niet mogelijk omdat er voor Vlaanderen te weinig oude waarnemingen beschikbaar zijn. Bovendien kende de myrmecologie de laatste tien jaar een grote evolutie en werden meerdere nieuwe taxonomische inzichten voor Europese mieren gepubliceerd. Door deze taxonomische herzieningen zullen heel wat oudere gegevens betrekking hebben op deze recent beschreven soorten (b.v. *Lasius platythorax*, *Lasius psammophilus*,...). Daarom

moet dit werk als een soort scharnierpunt beschouwd worden. Alleen indien er in de toekomst voldoende gegevens worden toegevoegd, kunnen we binnen 10 jaar een nieuwe balans opmaken en beoordelen of een definitieve Rode-Lijst van onze mieren een extra werkinstrument kan zijn bij het evalueren van de biodiversiteit in Vlaanderen.

Om een duidelijker beeld te krijgen van de habitats die elke soort in Vlaanderen prefereert werden negen landschapstypes en 57 vegetatie-omgevingstypes als potentiële habitats voor mieren in Vlaanderen vastgelegd. In het landschapstype heide werden 42 verschillende soorten of 75% van alle Vlaamse mientaxa gevonden. Verrassend is dat ook in antropogeen beïnvloede milieus, blijkbaar heel wat mierensoorten te vinden zijn (66% van alle Vlaamse soorten). In veen- en hoogveengebieden

(een zeldzaam landschapstype in Vlaanderen) werden 25% van alle Vlaamse taxa gevonden. De zeven Vlaamse "biodiversity hot-spots" (sites met meer dan 25 soorten) bevinden zich in Limburg. Deze zeven plaatsen zijn: het Hageven te Neerpelt (FS68D), de Mechelse Heide te Maasmechelen (FS85D), de Teut en Tenhaagdoornheide te Zonhoven / Houthalen (FS75C & FS65D), de vallei van de Ziepbeek te Rekem (FS84B), de Tiendeberg te Kanne (FS83D), en de Oudsberg te Meeuwen-Gruitrode (FS86C).

Twaalf soorten behoren tot de groep van de stenotopie soorten (soorten met

verspreiding beperkt tot één of zeer weinig habitats). Het zijn vooral mieren uit heidegebieden: *Anergates atratulus*, *Formicoxenus nitidulus*, *Myrmica sulcinodis*, *Polyergus rufescens*, *Tapinoma ambiguum*, *Tapinoma erraticum*. In rotsachtige gebieden werden twee stenotopie soorten gevonden: *Lasius jensi* en *Lasius myops*, en vier soorten werden alleen in antropogene omgevingen gevonden: *Camponotus vagus*, *Hypoconera bondroiti*, *Lasius neglectus* en *Solenopsis fugax*. Negen soorten komen in slechts twee of drie habitattypes voor: de bijna stenotopie soorten.

Voorlopige Rode Lijst

Er werd een voorlopige Rode-Lijst status aan elke soort toegekend. Zes soorten zijn met uitsterven bedreigd: *Formicoxenus nitidulus*, *Polyergus rufe-*

scens, *Solenopsis fugax*, *Tapinoma erraticum*, *Myrmica sulcinodis* en *Anergates atratulus*. Verder werden zes soorten als sterk bedreigd, 10 soorten als kwetsbaar, 5 soorten als bedreigd maar niet geweten in welke mate en twee soorten als zeldzaam door hun beperkte geografisch verspreiding in Vlaanderen genoteerd. Vijf soorten zijn zeldzaam in Vlaanderen en komen hier van nature niet voor omdat zij bij ons geïntroduceerd zijn en of voorlopig alleen in gebouwen te vinden. Niet alleen deze status maar ook alle andere uitspraken lijken ons een handig instrument om ook mieren meer te betrekken in het natuurbehoud en -beleid in Vlaanderen. Een soortenrijke, gezonde en evenwichtige mierenfauna wijst immers op continuïteit van de bemonsterde habitat.

* KBIN Dept Entomologie, Vautierstraat 29 1000 Brussel, & UG Terrestrische Ecologie - K.L. Ledeganckstraat 35, 9000 Gent
wouter.dekoninck@natuurwetenschappen.be of
wouterdekoninck@hotmail.com

Over het wel en wee van onze vogels!

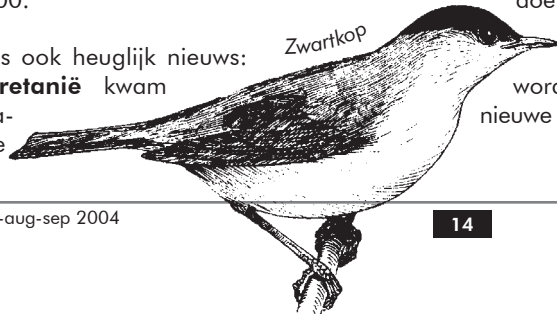
■ Daniël Packet

Twee overlijdensberichten bereikten ons van bewoners van onze Weymeersen!

Een geringd **steenuilvrouwtje** werd dood gevonden op de spoorwegberm. De vogel broedde voor het eerst in de nestkast op ons reservaat in mei 1997 en werd er ieder jaar opnieuw gecontroleerd. Ze werd dus minstens 7 jaar en heeft in die tijd 16 jongen opgekweekt. Hopelijk vindt de partner weldra een nieuw vrouwtje!

In de Meersstraat viel een verkeersslachtoffer: Ons **torenvalkvrouwtje**, dat vorige zomer broedde in de nestkast aan de Gaverbeek en er 5 jongen groot-bracht. De vogel was geboren in een andere nestkast te Waregem langs de E17 en er geringd op 22.05.2000.

Maar er is ook heuglijk nieuws:
Uit **Mauretanië** kwam
het verba-
zende

bericht dat een **Kleine karekiet** er gecontroleerd werd door een ringer. De vogel was op 07.09.2003 geringd te Lozer en was 32 dagen later reeds 4016 km ver. Het vogeltje legde een gemiddelde van 126 km per dag af.

Een **Zwartkop** deed er 24 dagen over om naar Spanje te vliegen (929 km).

Wie vorige winter een voederplaats in de tuin heeft aangelegd voor de mezen, heeft wellicht gemerkt dat er veel **Koolmezen** omtrent zijn. We hadden een invasie uit het hoge noorden en dit is uitzonderlijk. Te Zulte werd er eentje gecontroleerd dat geringd was in **Litouwen**.

Door het ringen van vogels komen we meer te weten over hun trekverplaatsingen en soms zitten er verrassingen bij. Zoals de **Zwartkop** die op 03.09.2003 geringd werd te Zulte, maar het blijkbaar nog te vroeg vond om naar het zuiden door te reizen en nog eerst een ommetje maakte naar het noordelijke Friesland (300 km) waar hij 16 dagen later werd gecontroleerd.

Het moeten niet altijd grote verplaatsingen zijn die de aandacht trekken want een **Turkse tortel** vindt in onze tuin reeds 14 jaar een biotoop naar zijn zin. Alhoewel vogels meestal niet lang leven zijn er dus ook ouderdomdekens onder hen. Zo laat een **bosuilvrouwtje** zich reeds 14 jaar controleren in haar nestkast te Lozer en haar eerste jong uit 1992 werd in 2002 verkeersslachtoffer te Wannegem-Lede.

Op 19.02.04 werd een **Kievit** als prikkeldraadschloffer aangetroffen te Kruishoutem. De vogel was op 26.09.1993 geringd als vrouwtje te Nazareth en werd dus meer dan 11 jaar oud. Dit is mijn oudste Kievit onder de 140 terugmeldingen tot nu toe.

Op 10.02.04 werd te Wortegem op een voederplaats voor mezen een **Middelste bonte specht** (jong mannetje) geringd. Ondertussen zijn er ook waarnemingen bekend uit Wannegem-Lede (A.Wandels) op 8 november 2003 en uit het Kluisbos (Willy Aelvoet) in februari 2004. Dit wijst er op dat deze vogel pogingen doet om zijn broedgebied naar het noorden uit te breiden. In Henegouwen bij Bonsecours is er reeds een vaste broedpopulatie bekend. Het wordt nu uitkijken in dit broedseizoen of wij een nieuwe broedvogel kunnen noteren voor onze streek.

Latijn en Grieks

■ Emiel De Jaeger

W e richten ons weer op meer sprekende benamingen, met name termen die onze zintuigen aanspreken. We beginnen met het gezicht: alles wat het oog aanspreekt (kleuren en vormen hebben we reeds gehad). De meest algemene positieve term is mooi; daarvoor hebben we in het Latijn op de eerste plaats bellus en pulcher.

In het vorig nummer kwam bellus aan de beurt, nu hebben we het over pulcher.

■ **Pulcher** = mooi; afleidingen pulcherrimus, pulchellus, pulchellatus, pulchrinus; samenstelling pulchripes.

Aequidens pulcher (cichlidae): Blauwe acara - aquariumvis met blauwgroen gespikkelde schubben.

Aeschynanthus pulcher (gesneriaceae): klimplant met leerachtige bladeren; buisvormige bloemen, rood met gele keel.

Alstroemeria pulchra (amaryllidaceae): Inkalelie witte bloemen met gele en rode tekening.

Coleonema pulchrum (rutaceae) - geurige kamerplant, lijkt op heide.

Equetus pulcher (sciaenidae): Gestreepte riddervis - ombervis met witgezoomde zwarte streep die in de rugvin doorloopt en daar een zwarte vlag vormt.

Gasteria pulchra (liliaceae) - zwaardvormige bladeren, driekantig, fijngespunt, donkergroen met witte vlekjes; bloemen helderrood, groen gestreept.

Hypericum pulchrum L. (hypericaceae): Fraai hertshooi - rolronde stengels, vaak rood aangelopen; bladeren donker blauwgroen, afgerond driehoekig, halfstengelomvattend, met doorschijnende puntjes; bloeiwijze smal pluimvormig, zeer los; kelkbladen aan de rand zwart-klierachtig gezaagd; kroonbladen goudgeel, van buiten naar de top oranje-rood, met veel zwarte klieren aan de rand.

Kaloula pulchra (ranidae): Indische stierkikker - smalbekkikker uit Z.O.-Azië.

Macgregoria pulchra (paradisaeidae): MacGregors paradijsvogel - zwart met oranje vlekken op de vleugels en oranje lellen om de ogen.

Pellionia pulchra (Elatostema pulchrum) (urticaceae) - kruipend, stengels iets vlezig; bladeren scheef, langwerpig, donkerder langs de nerven, onderaan

paars.

Rumex pulcher L. (polygonaceae): Fraaie zuring - onderste bladeren langwerpig-hartvormig; bloemen en vruchten in vertakte aren.

■ **pulcherrimus** = zeer mooi (superlatief van pulcher).

Caesalpinia pulcherrima (caesalpinaceae): Pauwenbloem - tropische sierheester.

Centaurea pulcherrima (asteraceae) - Aethiopappus pulcherrimus - bladeren geveerd, onderaan spinwebachtig grijsbehaard; bloemen helderroze (purperroze), papierachtig gefranjerde omwindselblaadjes.

Cheilymenia pulcherrima: Fraai borstelbekertje - schotelvormig, dooier- tot oranjegeel; op koeien- en schapenmest.

Dierama pulcherrimum (iridaceae) - grasachtige bladeren, groenblijvend; bloemen paarsroze, klok-vormig, in overhangende trossen.

Doritis pulcherrima (orchidaceae) - bloemen lila tot paarsroze, teruggeslagen kroonblaadjes; lip donker met witte of gele top; Thailand, Birma, Malakka.

Euphorbia pulcherrima Willd. (Poinsettia pulcherrima) (euphorbiaceae): Kerstster, Poinsettia, Prachtwolfsmelk - bladeren langwerpig, spits; gele bloempjes, schutbladen helderrood, roze, roomkleurig of wit; bovengrondse delen en melksap giftig.

Pyrus pulcherrima A. & G. (Malus floribunda Sieb.) (rosaceae): Prachtappel - bladeren in de knop gevouwen; bloemen rood, later lichter; uit Japan.

■ **pulchellus** = mooi, aardig, lief (L) < pulcher + suffix.

Agrion pulchellum (zygoptera) - waterjuffer.

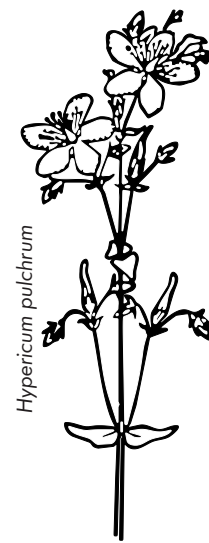
Allium pulchellum (liliaceae) - enkele smalle, gootvormige bladeren; violette-roze bloemen, trosvormige schermen.

Alstroemeria pulchella (amaryllidaceae): Inkalelie - bloemen rood en groen met roodbruine vlekken.

Centaureum pulchellum Druce (Erythraea pulchella Fr.) (gentianaceae): Fraai duizendguldenkruid - sterk vertakt; geen wortelrozet; de kroonbuis is

in de vruchttijd aan de top ingesnoerd, langer dan doosvrucht; bloemkroon donkerroze, met slippen.

Clarkia pulchella Pursh (onagraceae): Schone clarkia - kroonbladen met in 3 verdeelde plaat, rose

tot wit of rood-met-wit.

Cleopus pulchellus - snuitkever op Helmkruid.

Crocus pulchellus (Iridaceae) - bloembladen blauwviolet of wit met vijf violette aders, oranje schede.

Delphax pulchellus (Delphacidae) - spoorcicade.

Dendrobium pulchellum (Orchidaceae) - kelk- en kroonbladen rozelila-rozerood, lip cirkelvormig, wit met oranje keel en paarse franjes.

Eschscholtzia pulchella (Papaveraceae) - kleine gele bloemen.

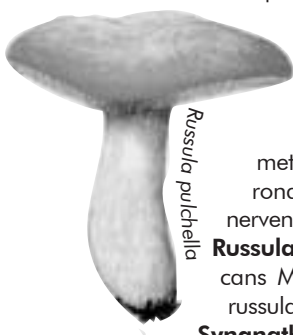
Gaillardia pulchella (Asteraceae): Kokardenbloem - opvallende margrietachtige bloemen.

Gomphus pulchellus (Gomphidae): Plasrombout - libel, geel met grijs, gele poten.

Nectarinia pulchella (Nectariniidae): Schitterende honingvogel - de middelste staartveren zijn sterk verlengd.

Odontoglossum pulchellum (Orchidaceae) - bloemen vioolvormig, geurend, wit met gele, roodgepunte kam.

Orthotrichum pulchellum: Gekroesde haarmuts - topkapselmos.

Oxycera pulchella (Stratiomyidae) - wapenvlieg.

Peperomia pulchella (P. griseo-argentea, P. hederifolia) (Peperomiaceae) - bladstelen wit met rode strepen; bladeren vrijwel rond, olijfgroen met donkergroene nerven, gegolfd; zuiver witte bloemen.

Russula pulchella Borszczow (R. exalbicans Melz.) (Russulaceae): Verblekende russula.

Syngnathus pulchellus (Syngnathidae) - zeenaald.

Trigonotylus pulchellus (Miridae) - graswants.

Tulipa pulchella violacea (Liliaceae) - bladeren smal, vaak rood gerand; bloemen bekervormig, variabel paarsrood met donker paarsgroen aan de basis.

■ **pulchellatus** < pulchellus + suffix.

Eupithecia pulchellata (Geometridae) - spanner, bruin en oranje gevlekt; rups op Gewoon vingerhoedskruid.

■ **pulchrinus** < pulcher + suffix.

Autographa pulchrina (Noctuidae) - uilvlinder, goud-oranje met zilwerwitte vlek in de vorm van een V en een punt.

■ **pulchripes** = mooie poot < pulcher + pes = voet, poot (L).

Contarinia pulchripes - galmug op brempeulen.

Missen is "meeselijk"!

■ Jo Buysse

In de vroege morgen van 27 mei was het zover: geen gekrijs en gebedel meer van de jonge Pimpelmezen in de nestkast maar integendeel volmaakte stilte. Een kijkje in het nest leerde mij dat alle vogeltjes inderdaad uitgevlogen waren, maar ik vond er wel nog twee pimpellijkjes en een eitje. Ik maakte dan ook maar meteen de nestkast proper en verwijderde de dode vogeltjes en alle nestmateriaal vooraleer de kast weer zorgvuldig te sluiten.

Worteltjes zaaien, ja dat was het wat ik die voormiddag wou doen. Toen ik daar zo'n half uurtje mee bezig was zag ik plots bij de nestopening een fiere pimpelouder met in de bek een blinkend witte larve, klaar om die te voederen aan de afwezige jongen. Hoezo, weet dat beest dan niet dat zijn kroost was uitgevlogen? Het meesje ging hierop in de Hazelaar zitten, legde blijkbaar de larve ergens op een tak of blad en maakte dan groot misbaar.

Missen is niet alleen menselijk maar blijkbaar ook "meeselijk" dacht ik en ook bij mezen zal geheugenverlies wel voorkomen? Maar de misser bleek niet eenmalig te zijn. Ruim een uur later herhaalde zich hetzelfde tafereel. Opnieuw kwam een oudervogel aangevlogen met aas in de bek en vertoonde zich bij de opening van de nestkast. Hoorbaar in verwarring zette hij (zij) zich neer, ditmaal op een draad nabij het nest en deed vervolgens een tweede poging om het aas aan een ontbrekend jong te voederen. Uiteindelijk vloog het beestje weg en ik zag het nadien niet meer. Of in de tussentijd of later de oudervogels nog meer pogingen deden zonder dat ik het opmerkte is mogelijk. In elk geval vond ik dit gedrag merkwaardig maar misschien is het niet uitzonderlijk of wie weet zelfs "normaal"? Weet iemand hierover meer?

Missen is

In Natagora (het vroegere Aves) lezen we in het nummer van mei 2004 enkele gelijkaardige 'vergissingen'. Daar wordt het verhaal gedaan van een merelman die de jongen van een Koolmees komt voederen. Ook een Winterkoning kon het voederen niet laten en voorzag een nestkast met mezenjongen van voer. Tenslotte is er ook het verhaal van een jonge Merel die in een opvangcentrum een andere jonge Merel voedert. Dat doet dan weer denken aan het verhaal van de Spreeuwen in een vorige Meander.

Roeken in 2004

■ Jacques Vanheeuverswyn

De telling van 2004 leert ons dat er dit jaar minder dan 500 Roekenkoppels in Zuid-Oost-Vlaanderen en het aansluitend Henegouws Heuvellandschap broeden. Een overzicht.

Gavere:

■ In de deelgemeente Gavere nabij de School in de Baaigemstraat verdubbelde het aantal vogels in de kolonie (47 nesten) (+23).

■ Te Vurste daalde de kolonie lichtjes (60 nesten)(-12), maar ontstond op zowat 500 m een nieuwe kolonie erbij (18 nesten) (+18)

■ Het populierenbos te Semmerzake Grotenbroek, waar gedurende drie jaren een Roekenkolonie huisde, werd gekapt. Dit is een verlies van 40 nesten (-40).

■ In Asper verschenen terug 3 nesten op de plaats van een vroegere kolonie: 3 (+3).

Samen werden 128 nesten geteld, wat 8 nesten minder is dan vorig jaar.

Eke:

■ Aan de Forelvijvers in de Snepstraat steeg de kolonie opnieuw tot 11 nesten (+6)

■ Een kolonie tussen Eke en Zevegem in de Scheldevallei is niet meer aanwezig.

Brakel:

■ De kolonie te Elst, nabij de Perlinck-watermolen, telde 28 nesten (-1)

■ In de onmiddellijke buurt werden stroomafwaarts 2 andere bosjes gekoloniseerd met respectievelijk 2 (-1) en 21 nesten (-3).

■ Te Zegelsem (zowat 1 km stroomopwaarts steeg de kolonie tot 28 nesten (+7).

Op het grondgebied van Brakel werden samen dus 79 nesten geteld, wat 2 nesten meer is dan vorig jaar.

Ronse:

Het oude bolwerk van de Roeken te Ronse was dit jaar goed voor 99 nesten, verspreid over 4 kolonies (-9 nesten).

■ Het populierenbos aan de wijk Floreal werd gekapt. Naastliggende jongere populierenbossen waren goed voor zo'n 19 koppels (-21).

■ Aan de GB te Ronse werden 53 nesten geteld. Aan de ene kant van de beek bevonden zich 40 nesten en aan de

foto: Gerard Mornie

andere kant 13. Dit is een aangroei met 32 nesten. De kolonie van Floreal verplaatste zich dus grotendeels naar hier.

■ De kolonie nabij de wijk Germinal telde 22 nesten (-4)

■ Nabij de wijk Stookt is een klein populierenbos op Vlaams grondgebied bevolkt met 5 nesten (-14)

Henegouwen:

In het aanpalende Henegouwen worden vlakbij onze Vlaamse Ardennen enkele Roekenkolonies jaarlijks geteld, welke in 2004 samen 150 nesten telden (-53) (1 kleinere kolonie werd niet gecontroleerd):

■ Kolonie aan St-Sauveurstraat (nabij woonwijk Stookt, zowat 30 m over de gemeentegrens van Ronse): 7 nesten (-1).

■ Kolonie Rue de l'Épinette (Saint-Sauveur): het oude bos is gekapt en de kolonie verplaatste zich in een jonger aanpalend populierenbos: nog 26 nesten (-12).

■ Kolonie te Dergneau(warenhuis Battice): 22 nesten (+1).

■ Te Amougies verminderde de kolonie nabij de kerk dit jaar terug sterk. In 2004 waren er maar 74 nesten (-36). (Amougies zuid: 42 nesten en Amougies noord 32).

■ Te Arc-Wattpont werden 12+3= 15 nesten geteld in 2 bosjes. (-1)

■ Te St-Sauveur Lableau werd de nieuwe kolonie van 13 nesten uit 2003 niet gecontroleerd.

■ Te Russignies in Rue du Marais werd een kolonie gevonden van 6 nesten (+6).

Besluit:

In onze regio dus 317 koppels Roeken in 12 kolonies en in het onmiddellijke grensgebied van Henegouwen 150 koppels in 7 kolonies.

We kunnen dus stellen dat de Roek in onze regio er op achteruit gaat met een totaal van 467 nesten (-60 nesten), verspreid over een twintigtal kolonies. Elke winter sneuvelen er op één of andere plaats in de regio wel één of meer Roekenkolonies: zij hui-zen immers allemaal in eerder oudere bossen, maar toch lijkt het erop dat Roeken zich hervestigen in nabijgelegen jongere populierenaanplantingen.

Een Stadsbos in Deinze, ja graag!

Karel De Waele

Een nieuwe lente, een nieuw bos

Op 21 maart 2004 organiseerde een samenwerkingsverband van Deinse verenigingen een "boshappening" onder het motto "Een nieuwe Lente, een nieuw bos". Ondanks het frisse, winderige en bewolkte weer daagden er toch zo'n 500 mensen op. Zij konden proeven van de vele mogelijkheden die een stadsbos bieden kan: er waren geleide wandelingen waarin ofwel de natuur (o.l.v. onze Natuurpuntgidsen Arseen Benoot, Noël De Loof, Paul Geeroms, Eddy Saveyn en Karel De Waele) of de cultuur-historische rijkdom van Astenedreef en omgeving centraal stond. Via een fietstocht kon men kennis maken met enkele boeiende historische plekken in Astene. Een wandeltocht bracht de deelnemers naar enkele afgelegen plekken van het toekomstige bos. De jeugdbewegingen maakten op het terrein van de Ceder in diverse spelen en op grote spandoe-ken duidelijk waarom voor hen bos belangrijk is. In de weg-wijsbrochure en op de twee infostanden kon men meer te weten komen over de bebossingsplannen.

De namiddag werd afgesloten met een slotmanifestatie. Eerst heeft Bert Dhondt (profvoetballer bij Germinal Beerschot) het belang van een bos voor een sportman uitgelegd. Jeugdschrijver Marc De Bel bracht zijn rijke fantasie over een "Boeboeksbos". Daarna konden ze samen met Hein De Caluwé (Radio 2-presentator), eveneens lid van het Beschermcomité, de daad bij het woord voegen en symbolisch twee eiken planten (weliswaar niet in volle grond maar in een grote plantenpot).

De vijftig verenigingen uit diverse lagen van de bevolking, die aan dit initiatief hun steun toezegden, wilden hiermee duidelijk maken dat een stadsbos voor Deinze een waardevol én te realiseren project is.

Wat vooraf ging

In 2002 beslist het stadsbestuur 22 ha aan te kopen voor bebossing in de onmiddellijke omgeving van Astene-dreef op gronden die op het gewestplan ingekleurd zijn als "parkgebied". Toenmalig minister van Leefmilieu Vera Dua belooft een stevige bijkomende subsidie als dit project via de "Dag van het Park" een ruime publieke belangstelling kent. Onze Natuurpuntgidsen (op één na dezelfde als hierboven) dragen een flink steentje bij tot het welslagen van deze Dag van het Park en op de slotmanifestatie belooft de minister inder-

foto: Wim Bracke

daad de maximale subsidie indien de stad deze aankoop realiseert...

Maar tot op vandaag is nog niets gekocht... omdat de onderhandelingen over de aankoopprijs met de eigenaar niet vlotten.

Begin 2003 koopt het Vlaamse Gewest, afdeling Bos en Groen, 37 ha grond aan tussen de Kerkelstraat, Parijsestraat en Achtmeersstraat, gronden die op het gewestplan ingekleurd zijn als "landschappelijk waardevol landbouwgebied". Bos en Groen wil hier een "stadsbos" aanleggen, maar al vlug blijkt er een communicatiestoornis te zijn tussen het stadsbestuur en de landbouwsector enerzijds en Bos en Groen anderzijds, want op de symbolische inhuldiging in het voorjaar door Bos en Groen van een eerste infopaneel is er een tegenbetoging van de landbouw en wordt minister Dua getrajecteerd op enkele graszoden en ander verbaal geweld. Toen Bos en Groen dan in het najaar een vergunning tot bebossing indiende bij het stadsbestuur van Deinze volgde een ongunstig advies met als motivatie dat de gronden op het gewestplan ingekleurd zijn als "landbouwgebied".

Inmiddels heeft de Vlaamse milieuminister Tavernier in april de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) gevraagd om te bemiddelen in dit dossier en mogen de landbouwers intussen dit seizoen verder de gronden bewerken en gebruiken.

En de toekomst?

Hopelijk kan de VLM en dit gebaar van Bos en Groen de situatie ontmijnen, zodat er een voor beide partijen eervolle oplossing uit de bus kan komen. En hopelijk verlopen de onderhandelingen van de stad met de grondeigenaars rond Astenedreef wat minder stroef... In elk geval blijft Natuurpunt beschikbaar om met raad en daad beide projecten te ondersteunen.

Voor achtergrondinformatie over stadsbossen: <http://www.stadsbos.be/>; <http://www.parkbos.be> en <http://www.bosengroen.be>

SL: afdeling Schelde-Leie

SV: afdeling Scheldevallei

VA: afdeling Vlaamse Ardennen

RO: afdeling Ronse

ZV: afdeling Zwalmvallei

KZ: Kern Zingem

VWG: Vogelwerkgroep (vroeger VWO)

PWG: Plantenwerkgroep regio Schelde-Leie

NWB: Nationale Werkgroep Botanica

IWG: Insectenwerkgroep Schelde-Leie-Zwalmvallei

ZWG: Zoogdierenwerkgroep

SOW: Stichting Omer Watzet

JNM: Jeugdbond voor Natuurstudie en Milieubescherming

Woensdag 14 juli 2004

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in zaal Amigo te Heurne**, o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37.

Aanvang om 20u. Einde om 22u30.

Donderdag 15 juli 2004

■ **ZV: Zomeravondwandeling in het natuurgebied Perlinkbeekvallei**. Gids: Marcel Gezels tel. 09/360.12.77.

Vertrek om 19u aan de kerk van Sint-Blasius-Boekel - Zwalm. Kennismaking met het natuurgebied Perlinkbeekvallei. Algemene wandeling met aandacht voor flora en fauna in het natuurgebied. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

Zondag 18 juli 2004

■ **ZV: Natuurbeheerswerken in natuurgebied Het Burreken**. Verantwoordelijke: Filip Hebbrecht tel. 055/49.55.63.

Samenkomst om 9u aan het pleintje op het Perrevelde (ter hoogte van nr. 14) te Zegelsem - Brakel. Maaien van hooilandjes en afvoeren van het maaisel. Einde rond 17u.

's Middags wordt gezorgd voor broodjes en soep. Vooraf inschrijven is dan ook wenselijk. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel. Indien mogelijk zeis, rakel of riek.

Donderdag 22 juli 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37.

Aanvang om 19u30. Einde om 22u30. Thema van deze avond: wantsen. Lesgever: Johan Rommelaere.

Zaterdag 24 juli 2004

■ **NWB: Botanische studiedag in de Steenlandpolder met ook opgespoten terreinen**. Gids: René Maes, tel. 03/252.41.23.

Samenkomst om 9u aan de kerk van Kallo. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok C4-14-31, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 25 juli 2004

■ **ZV: Vlinderwandeling in het natuurgebied Moenebroek**. Gids: Carlos D'Haeseleer. Verantwoordelijke: Johan Cosijn tel. 055/30.98.10.

Afspraak om 14u aan het infobord over het Moenebroek op het kruispunt van de Moenebroekstraat en de Moorhofstraat te Schendelbeke - Geraardsbergen. Zomerwandeling in het natuurgebied Moenebroek te Geraardsbergen. Speciale aandacht voor (dag)vlinders en hun levenscyclus en determinatie. Einde rond 17u30. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel. Een verrekijker en vlinderdids kunnen nuttig zijn.

Zaterdag 31 juli 2004

■ **ZWG+SL: Vleermuizentocht langs het jaagpad te Zingem**. Gids: Davy De Groote, tel. 0479/73.61.37.

Samenkomst om 21u aan de parking bij de Scheldebrug kant Zingem. Einde om 24u. Na een algemene uitleg over deze

zoogdierengroep zal tijdens de excursie gebruik gemaakt worden van o.a. een batdetector om de onhoorbare signalen, die deze beestjes uitzenden om zich te oriënteren en hun prooi te vinden, via elektronische weg toch hoorbaar te maken, zodat we ze zelfs kunnen op naam brengen. Vooraf zullen op het traject een hele resem life-traps voor muizen uitgezet worden om op die avond te controleren. Meebrengen: laarzen, verrekijker, eventueel zaklamp.

Zondag 1 augustus 2004

■ **SV: Natuurwandeling langs de oude Scheldearmen te Elsegem**. Gids: Paul Cardon, tel. 055/31.19.92.

Samenkomst om 14u aan de kerk te Elsegem. Einde omstreeks 17u. Meebrengen: goed schoeisel, verrekijker, veldgidsen.

■ **ZV: Insectenwandeling in het natuurgebied Parkbos-Uilenbroek**. Gids: Frank De Waele tel. 055/42.78.40.

Vertrek om 14u aan de picknicktafel op de Waesberg te Sint-Maria-Lierde. Insectentocht met nadruk op de determinatie en inventarisatie van zweefvliegen. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, vangnet, loep, determinatietabellen.

Donderdag 5 augustus 2004

■ **ZV: Zomeravondwandeling in het natuurgebied Munkbosbeekvallei**. Gids: Nele Deleebeek tel. 09/269.01.71.

Vertrek om 19u aan de kerk van Beerlegem - Zwalm. Kennismaking met het natuurgebied Munkbosbeekvallei. Algemene wandeling met aandacht voor flora en fauna in het natuurgebied. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37.

Aanvang om 19u30. Einde om 22u30. Thema van deze avond: Nachtvinders.

Vrijdag 6 augustus 2004

■ **JNM: Vleermuizenavond in de omgeving van het bos t' Ename**. Gids: Pieter Blondé, tel. 0485/55.12.20.

Samenkomst om 21u aan de kerk van Ename. We sporen de vleermuizen op m.b.v. een bat-detector en trachten hun vliegrouetes te achterhalen. Met wat geluk zien we een kolonie uitvliegen. Einde omstreeks 24 uur. Meebrengen: bat-detector, verrekijker.

Zaterdag 7 augustus 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Doorniks kalksteengroeven gebied**. Gids: Willy Herremans, tel. 056/21.82.72.

Samenkomst om 9u aan de kerk van Vaulx. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in één km², waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 8 augustus 2004

■ **IWG+ RO: Vlinder-planten-tocht langs de oude spoorwegbedding van Ronse naar Leuze**. Gidsen: Jo Glibert, tel. 055/21.00.46 (vlinders) en Karel De Waele, tel. 09/386.45.60 (planten).

Samenkomst om 14u aan het station van Ronse (parking rechts van de bushaltes in de Oudstrijderslaan). Net als vorig jaar gaan we ons toespitsen op de vlinders. Daaraan gekoppeld bekijken we de planten waar de vlinders op/van leven. Spoordijken zijn dikwijls gevarieerd in de begroeiing. Naast een ruigtekruidenvegetatie is er ook struweel aanwezig. Tussen deze vegetaties zijn overgangen aanwezig. Spoordijken bestaan meestal uit een arm substraat. Allemaal ingrediënten voor een gevarieerde vlinderfauna. Einde om 17u. Meebrengen: vlindernet, insecten- en plantengids, loep.

Donderdag 19 augustus 2004

■ **ZV: Zomeravondwandeling in het natuurgebied**

Middenloop-Zwalm, deel Jan de Lichte. Gids: Bart Magherman tel. 09/360.09.99. Vertrek om 19u aan de kerk van Velzeke - Zottegem. Kennismaking met ons deelgebied Jan De Lichte dat deel uitmaakt van het overkoepelende natuurgebied Middenloop-Zwalm. Algemene wandeling met aandacht voor flora en fauna in het natuurgebied. Einde om 22u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel.

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde om 22u30. Thema van deze avond: Waterinsecten in de poel.

Zaterdag 21 augustus 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag in het "Vijvergebied Midden-Limburg".** Gids: Lily Gora, tel. 089/38.66.34. Samenkomst om 9u aan de kerk van Bolderberg (afrit 27 van E314/A2). Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok D6-46-12, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 22 augustus 2004

■ **SL: Landschapswandeling met klemtoon op eetbare planten.** Gids: Bert Dhondt, tel. 09/280.00.01. Met zijn ervaring die de gids opdeed in permacultuurbedrijfjes in binnen- en buitenland zal hij zeker jong maar ook oud kunnen bekoren. Wellicht ga je met tips naar huis voor je eigen tuin. Samenkomst om 14 u aan de kerk van Nokere. Einde omstreeks 17 u. Meebrengen: laarzen, verrekijker, gidsen.

■ **IWG: Libellentocht naar het Hageven te Neerpelt.** Gids: Geert De Knijf (0476/403.454 of 055/42.16.45) en Gerard Jannis (011/64.40.89). We sluiten aan bij een activiteit van de libellenwerkgroep Gomphus. Voor kostendelend rijden en afspraakplaats en -uur vanuit onze regio informeer je bij Anne Fobert, tel. 055/21.01.37. De tocht begint om 10u aan het Natuureducatief centrum De Wulp (Neerpelt). Grote Weg Hasselt-Eindhoven (N74), afslag Grote Heide (N71) dan aanduiding "De Wulp" volgen (naar links). Het Hageven vormt samen met de Plateaux in Nederland één groot grensoverschijndend reservaat en is bekend voor zijn enorme libellenrijkdom (meer dan 40 soorten!).

Zaterdag 28 augustus 2004

■ **ZV: Vleermuizenwandeling te Schorisse.** Gids: Filip Hebbrecht tel. 055/49.55.63. Vertrek om 20u aan de kerk van Schorisse - Maarkedal. Avondwandeling in het kader van de nacht van de vleermuis. Einde rond 22u30. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, zaklamp.

Zondag 29 augustus 2004

■ **VA: Familiale natuurwandeling in de omgeving van de Rodeberg.** Gids: Pierre Hubeau, tel. 057/44.63.98. Begeleidende gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 8u15 aan de kerk van Kruishoutem of om 9u30 op de parking van het Molenhof (ter hoogte van café Nachtegaal, Rodebergstraat 36 te Westouter, linksaf). In de voormiddag trekken we naar het noordelijk gedeelte van de Rodeberg en zijn we terug omstreeks 12u30. We eten onze picknick op het terrasje van de Nachtegaal. We starten terug om 14u voor een wandeling via holle weg naar Eeuwenhout en Doevevallei. Wie enkel in de namiddag kan deelnemen kan vanaf 14u aansluiten. Terug omstreeks 17u. Meebrengen: bij normaal weer zijn goede wandelschoenen voldoende, picknick, verrekijker, veldgidsen. Thema: Relatie bos, natuur, landbouw en recreatie binnen de Westvlaamse Heuvels. Aandacht voor

bos- en natuurontwikkelingen en -beheer in de streek.

- Bosuitbreidingen: natuurlijk & kunstmatig rekening houdend met mantelzoom.

- Landschapsbedrijfsplannen ism met de boeren + onderhoud.

- Autochtone bomen & struiken: inventarisatie, oogst, kweek, aanplant...

- Recreatie in 't algemeen en speelzones in bossen in 't bijzonder.

■ **ZV: Opendeurdag Opvangcentrum voor Vogels en Wilde Dieren De Ransuil te Lierde.** Inlichtingen: Marnic Vermeersch tel. 055/42.61.83. De Ransuil, Langemunte 66 te Lierde, opent zijn deuren vanaf 9u. Een unieke gelegenheid om eens achter de schermen te kijken van ons plaatselijke opvangcentrum. Marnic en zijn medewerkers geven er tekst en uitleg bij het hoe en waarom van hun initiatief. Verder kan je er van nabij kennismaken met een aantal dieren die er omwille van kwetsuren of uitputting worden verzorgd. De deuren sluiten terug rond 18u.

Donderdag 2 september 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde om 22u30. Excursie in de omgeving van de Hotond. Bij slecht weer determinatie van de insecten uit de bodemvallen.

Vrijdag 3 september 2004

■ **JNM: Vleermuizenavond in de omgeving van het bos 't Ename.** Gids: Pieter Blondé, tel. 0485/55.12.20. Samenkomst om 20u aan de kerk van Ename. We sporen de vleermuizen op m.b.v. een bat-detector en trachten hun vliegroutes te achterhalen. Met wat geluk zien we een kolonie uitvliegen. Einde omstreeks 23u. Meebrengen: bat-detector, verrekijker.

Zaterdag 4 september 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag in de Maasvallei.** Gids: André Van den Bergh, tel. 052/35.05.18. Samenkomst aan de kerk van Hastière-Lavaux (linker Maasoever). Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok H5-56-13, waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank.

Zondag 5 september 2004

■ **VWG+VA: Vogelobservatie aan de moerassen van Harchies (Henegouwen).** Gids: Willy Aelvoet, tel. 055/31.67.30. Samenkomst om 7u30 aan de kerk van Leupegem. Terug in Leupegem om 13u. Waarschijnlijk is de Visarend, zoals gewoonlijk op post. Vorig jaar konden we hem meermaals gadeslaan. Ook andere roofvogels als Buizerd, Wespandief en Bruine kiekendief zijn te verwachten, naast verschillende soorten eenden en andere watervogels. Meebrengen: laarzen, verrekijker (eventueel telescoop), vogelgidsen.

■ **SL: Natuur en landschap in de Latemse meersen.** Gids: Julien Vanhecke, tel. 0473/94.21.68. Samenkomst om 14u aan de kerk van St.-Martens-Latem. Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, verrekijker, veldgidsen.

■ **SOW: Ontdekkingstocht op de Zandbergen te Oudenaarde.** Voor dit gebied mogelijks (maar zeker nodeloos) in een industriezone verandert, kan je nog kennismaken met het terrein in de zomer. Aansluitend nemen we ook een kijkje op de Donk. Natuurkenners van natuurpunt Schelde-Leie leiden ons rond. Maar ook geologie en geschiedenis komen aan bod. Ontdek de unieke driehoek Zandbergen-Langemeersen-Donkvijver dicht bij de stadskern! Afspraak: om 14 uur aan het Centrum Ronde Van Vlaanderen (nabij de Oudenaardse Markt) (tot 17uur). Neem best je laarzen mee. Ook planten- en vogel-

gids (Blauwborst, IJsvogel) en verrekijker zijn welkom. Naar aloude traditie sluiten we de wandeling af met een drankje en een hapje. Tot dan! Info: Stichting Omer Wattez, Kattestraat 23, 9700 Oudenaarde, 055/30.96.66, info@stichting-omer-wattez.be

Woensdag 8 september 2004

■ **VWG: Vergadering van de Werkgroep Vogels in zaal Amigo te Heurne,** o.l.v. Davy Degroote, tel. 0479/73.61.37. Aanvang om 20u. Einde om 22u30.

Zaterdag 11 september 2004

■ **ZV: Verzamelen van zaad van autochtone bomen en struiken.** Verantwoordelijke: Joris Otte tel. 09/360.44.82. Samenkomst om 9u aan de Boembekemolen in de Boembeekstraat te Michelbeke - Brakel. Verzamelen van zaad van uitgezochte autochtone bomen en struiken. Uit dit zaad wordt streekeigen plantmateriaal opgekweekt voor de beplanting van onze reservaten. Einde: naar keuze om 12u of 17u. Dagverse soep, brood en toespijs worden voorzien voor de vrijwilligers. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel en eventueel ook een lange stok met haak, koord en ladder.

■ **JNM: Vleermuizenavond in het Gravensteen te Gent in het kader van de Open Monumentendag.** Samenkomst om 19u30 aan de poorten van het Gravensteen (Veerleplein). We starten om 20u. Activiteiten: rondleiding door het kasteel waarbij er in de verschillende ruimtes verschillende aspecten van het vleermuizenleven worden behandeld; wandeling in de onmiddellijke omgeving van het kasteel waarbij vooral gelet wordt op vleermuizen; kindersanimatie (knutselen rond vleermuizen); verhalen over vleermuizen. Info: Lies De Beelde (0485/43.76.55) en Pieter Blondé 0485/55.12.20, allebei bereikbaar via zwg@jnm.be. Inschrijven kun je op twee manieren: telefonisch via Natuurpunt Gent (09/227.22.94) gedurende de week van 23 tot 28 augustus of via de website www.jnm.be/openmonumentendag vanaf 28 juli.

■ **SV+PWG: Studie van de flora van de Scheldevallei, deel 2: Schelde-oeveren ten Z van de Scheldebrug in Zingem.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan de Scheldebrug te Zingem, Nederzwalmsestw., kant Zingem. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de volledige flora in km² E3-11-24, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veldterminatiekenmerken van de flora van de Scheldevallei, die uiteraard speciale aandacht krijgt, aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: laarzen, loep, flora's.

Zondag 12 september 2004

■ **SL: Deelname aan de Open Monumentendag in Deinze.** In de gemeente is er een fietstocht langs de drie deelgemeenten (Grammene, Gotten en Woutergem) voorzien. We hebben een standje van Natuurpunt met een Powerpointvoorstelling met als thema "Van nature een monument" waarin ingegaan wordt op alle mogelijke verbanden natuur-monument (natuur op het monument, natuur in het monument, de natuur als monument, stinzenplanten rond monumenten en in parken,...) Dit standje staat in één van de drie zaaltjes langs het fietsparcours. In elk van de drie deelgemeenten kan men ook wandelen o.l.v. leerlingen van de afd. toerisme van het KA Erasmus van Deinze, langs de lokale "monumenten". Het parcours start vrij in elk van deze gemeentes en de deelnemers krijgen een brochure met uitleg over het parcours en over de (niet gegidste) bezienswaardigheden onderweg. Info: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60.

■ **SV: Deelname aan de Open Monumentendag in Bos 't Ename.** Vanaf het Provinciaal Archeologisch Museum, Enameplein (dicht bij de kerk) zijn er gidsbeurten voorzien om

10u, 11u, 14u, 15u en 16u, telkens voor een wandeling van 2 uur. Info: Guido Tack, 0474/90.02.30.

■ **ZV: Officiële opening en inwandeling van 5 gloednieuwe educatieve landschapsroutes rond de Boembekemolen** in het kader van de Open Monumentendag 'Van nature... een monument'. Verantwoordelijke: Jo Janssens tel. 09/361.35.55. Uitgangspunt vormt de Boembekemolen in de Boembeekstraat te Michelbeke - Brakel. Er starten wandelingen om 9u, 10u, 13u30, 14u30 en 15u30. Je kan kiezen tussen de vijf volgende trajecten: Roborst - Wijlegem, Sint-Goriks-Oudenhove - Ten Bosse, Elst - Perlinck - Heuvelgem, Boterhoek - Dompels of Bostmolen - Vijverbossen. Onderweg geven gidsen uitleg over de talrijk aanwezige (natuur)monumenten en andere bezienswaardigheden. De wandelingen variëren in lengte van 11 tot 15 km en duren 2 tot 3 uur. Geschikt wandelschoeisel is een aanrader.

Donderdag 16 september 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde om 22u30.

Zaterdag 18 september 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag op de terrils van het Henegouws steenkoolmijnenbekken.** Gids: Luc Allemeersch, 02/361.60.54. Samenkomst om 9u aan het station van La Louvière Sud. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in één km², waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loep, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zaterdag 25 september 2004

■ **RO+PWG: Studie van de flora van een stedelijk-industrieel gebied, deel 1: het industriegebied "Klein-Frankrijk" te Ronse.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u op de steenweg naar Brakel, ter hoogte van dit industriepark in Ronse. Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de volledige flora in km² E3-51-13, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veldterminatiekenmerken van de (adventief)flora van stedelijke gebieden, die uiteraard speciale aandacht krijgt, aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: stevig schoeisel, loep, flora's.

Zondag 26 september 2004

■ **SL: Driebossentocht te Flobecq.** Gids: Paul Geeroms, tel. 09/282.24.08. Samenkomst om 14 uur aan de kerk van Everbeek-Boven. Landschapswandeling in het "Pays de Collines" met aandacht voor herfstverschuinselen. Einde omstreeks 17 uur. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, verrekijker, veldgidsen.

■ **ZV: Natuurbeheerswerken in natuurgebied Het Burreken.** Verantwoordelijke: Filip Hebbrecht tel. 055/49.55.63. Samenkomst om 9u aan het pleintje op het Perrevelde (ter hoogte van nr. 14) te Zegelsem - Brakel. Maaien van hooilandjes en afvoeren van het maaisel. Einde rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, picknick. Indien mogelijk zeis, rakel of riek.

Donderdag 30 september 2004

■ **IWG: Vergadering van de Invertebratenwerkgroep "Lampyris"** bij Anne Fobert, Hotondstraat 2, Ronse. Tel. 055/21.01.37. Aanvang om 19u30. Einde om 22u30.

Zaterdag 2 oktober 2004

■ **ZV: Verzamelen van zaad van autochtone bomen en struiken.** Verantwoordelijke: Joris Otte tel. 09/360.44.82. Samenkomst om 9u aan de Boembekemolen in de

Boembekstraat te Michelbeke - Brakel. Verzamelen van zaad van uitgezochte autochtone bomen en struiken. Uit dit zaad wordt streek eigen plantmateriaal opgekweekt voor de beplanting van onze reservaten. Einde: naar keuze om 12u of 17u. Dagverse soep, brood en toespijs worden voorzien voor de vrijwilligers. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel en eventueel ook een lange stok met haak, koord en ladder.

■ **NWB: Plantenstudiedag in het Antwerps havengebied met o.a. het antitankkanaal, het Fort van Stabroek en de bermen van de autoweg A12.** Gids: Luc Van Craen, tel. 03/605.54.13. Samenkomst om 9u aan de kerk van Berendrecht. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in kmhok B4-45-12 en 21 waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Mee brengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 3 oktober 2004

■ **KLAVERTJE-4-WANDELING-II Kluisbergen / Ronse.** Zie aparte aankondiging op de wikkel van dit blad.

Zaterdag 9 oktober 2004

■ **ZV: Beheerswerken in het natuurgebied Middenloop-Zwalm, deel Vossenhol.** Verantwoordelijke: Jan François tel. 09/361.03.00. Samenkomst om 9u aan het kruispunt van Marebeekstraat en Vossenholstraat te Sint-Maria-Oudenhove - Zottegem. Afvoeren van maaisel op het oudste perceel van onze afdeling. Einde voorzien rond 17u. Meebrengen: laarzen of stevig schoeisel, riek, picknick.

■ **RO+PWG: Studie van de flora van een stedelijk-industrieel gebied, deel 2: het centrum van Ronse.** Gids: Karel De Waele, tel. 09/386.45.60. Samenkomst om 14u aan het station te Ronse (parking rechts van de bushaltes in de Oudstrijderslaan). Einde om 17u. De ganse namiddag studie van de volledige flora in km² E2-58-32, waarbij diverse determinatiewerken gebruikt worden en aldus verschillende veldterminatiekenmerken van de (adventief)flora van stedelijke gebieden, die uiteraard speciale aandacht krijgt, aangeleerd worden. Ook voor geïnteresseerde beginners. Meebrengen: stevig schoeisel, loop, flora's.

Zondag 10 oktober 2004

■ **SL: Geologische tocht in de Beneden-Zwalmvallei.** Gids: Marie-Christine Gottigny, tel. 055/31.34.18. Samenkomst om 14u aan de Zwalmolen in de Rekegemstraat te Munkzwalm. Einde om 17u. Aandacht voor geologie en landschap. De gids zal ons beslist op een andere manier leren kijken naar de boeiende landschappen in de streek. Meebrengen: laarzen.

■ **ZV: Paddestoelenwandeling in het Domein van Breivelde.** Gids: Koen Van Den Berge tel. 055/42.83.90. Vertrek om 14u aan de ingang van het Domein van Breivelde te Grotenberge - Zottegem. Familiewandeling met aandacht voor de paddestoelen in het historisch parklandschap van het domein. Einde rond 17u.

Zaterdag 16 en zondag 17 oktober 2004

■ **VWG: Internationale watervogeltellingen in de gehele regio.** Een ideale gelegenheid om je kennis van de watervogels aan te scherpen. Er wordt op diverse plaatsen geteld door lokale tellers. Wie eens wil aanpakken kan dit telefonisch regelen via onze regionale coördinator, Koen De Witte, tel. 09/384.98.74 of 0499/41.22.94 die je in contact kan brengen met de lokale tellers, om plaats en uur af te spreken.

Zaterdag 16 oktober 2004

■ **NWB: Plantenstudiedag in een stedelijk milieu.** Gids:

Willy Herreman, tel. 056/21.82.72. Samenkomst om 9u aan het station van Kortrijk. Einde om 17u. De ganse dag planteninventarisatie in één km², waarbij ook het gebruik van verschillende plantenboeken aan bod komt. Meebrengen: laarzen, loop, flora's, lunchpakket met drank. Aansluitend vergadering voor het opstellen van de kalender 2005. Voorstellen kunnen ook vooraf telefonisch of schriftelijk doorgegeven worden aan André Van den Bergh, Vitsgaard 9, 1745 Opwijk, tel. 052/35.05.18, e-mail: andrevandenbergh@yahoo.com. Botanisten van onze regio kunnen voor kostendelend vervoer contact nemen met Karel De Waele (tel. 09/386.45.60).

Zondag 17 oktober 2004

■ **VA: Paddestoelenwandeling in het Provinciaal domein "De Gavers" te Harelbeke.** Gids: Frank Vandendriessche tel. 056/22.71.39. Samenkomst om 14u aan de parking zuid, Eikenstraat te Harelbeke (aan de Koutermolen). Einde om 17u. Meebrengen: laarzen of goed schoeisel, loop, verrekijker, paddestoelengidsen.

Zaterdag 23 oktober 2004

■ **SV: Lezing over "Natuur en milieu, terugblik naar vroeger en nu" door Ulrich Libbrecht.** Aanvang om 20u in zaal "Amigo" (vroeger Stedelijk Centrum) in de Heurnestraat te Heurne. Einde omstreeks 22u30. Inkom: 2,5 euro per persoon, 5 euro per gezin. Onze erevoorzitter voorstellen is uiteraard overbodig voor onze oudere "wielewalers" en SOW-ers, maar voor de jongeren en voor de recentere leden van "Natuurpunt" past misschien toch een woordje uitleg. Ulrich is steeds de filosoof geweest in de milieu- en natuurbeweging in onze streek, die naast de dagelijkse praktijk in een vereniging steeds oog had voor de bredere context van onze beweging in onze maatschappij. Mede vanuit zijn beroepsachtergrond (hij was sinoloog in Leuven en heeft in Antwerpen een school voor comparatieve filosofie uit de grond gestampt) weet hij verbanden en structuren in onze maatschappij en in onze houding tegenover de natuur bloot te leggen. En door zijn allereerste beroepsbezigheden (leraar wiskunde in een technische school) heeft hij de gave om zijn kennis op een uiterst heldere manier letterlijk mee te delen. En door zijn eenvoudige afkomst, waarop hij terecht fier is, kan hij zijn boodschap op een voor iedereen boeiende manier aan de man en vrouw brengen. Een aan te raden avond dus.

Zondag 24 oktober 2004

■ **PWG+RO: Kennismaking met de paddestoelenwereld in het "Pyreneeënreservaat" te Ronse.** Gids: Willy Termonia, tel. 055/21.86.90. Samenkomst om 13u45 aan het Paterskerkje in de Stwg. op Elzele (tegenover Mgr. Beylsstraat) of om 14u aan het "Hof ter Guchten", Rotterij 278, Ronse. We gaan op verkenning in het reservaat tot omstreeks 16u en verplaatsen ons daarna naar het "Hof ter Guchten", waar we in een zaaltje de meegebrachte paddestoelen verder bestuderen onder de (stereo)microscop: je zal je ogen niet geloven! Einde omstreeks 17u30. Meebrengen: laarzen, loop, paddestoelengidsen, notaboekje.

■ **ZV: Daguitstap naar Cap Gris Nez en Le Platier d'Oye.** Gids: Frank De Waele tel. 055/42.78.40. Vertrek om 7u op de markt van Zottegem. Kostendelend samenrijden. Het neusje van de zalm voor ornitologen en liefhebbers van adembenemende natuurlandschappen. De rotsen van Cap Griz Nez en het slikken- en schorregebied Le Platier d'Oye bij Gravelines liggen op één van de belangrijkste vogeltrek-routes van West-Europa. Ideaal dus voor het waarnemen van overvliegende en fouragerende trek- en zeevogels. Terug rond 20u. Meebrengen: laarzen, verrekijker of telescoop, vogelgidsen.

Vogelwaarnemingen van maart tot mei 2004.

■ Nico Geiregat

De laatste wintergasten verlieten onze streek. Zuidelijker overwinterende vogels trokken snel ons afdelingsgebied voorbij en andere bleven er wat rondhangen en nog anderen bleven om te broeden. De roofvogels deden het vrij goed dit voorjaar. Opvallend zijn ook de waarnemingen van 2 Nachtzwaluwen! Daarvoor was het bij ons weten geleden van 1984 dat nog eens een Nachtzwaluw werd gezien in de streek. Hier volgen de waarnemingen:

Futen tot eenden

Kwak: 10/05: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. over (DDG). **Grote Zilverreiger:** 07/03: Kruishoutem, Aaishove: 1 ex. (MDM); 14/03: Ruien, rietveld: 1 ex. (TLI). **Purperreiger:** 15/04: Oudenaarde, Opgespoten terrein: 1 ex. over (DDG, NGE); 21/04: Eine, station: 1 ex. over (DDG). **Ooievaar:** 13/03: Oudenaarde, Donk: 1 ex. over (PVDB, DDG); 13/03: Nederename, Ohiobrug: 3 ex. (GGR; 13/03: Ooidonk: 8 ex. (FGH). Vogels werden nadien ook gezien boven de Bourgoyen te Gent. (med. GSP); 14/03: Melden: 2 ex. over (JDW); 12/04: Nazareth: 1 ex. over (MES, PES); 29/04: Dikkelvenne, Rotse: 1 ex. (JVE). **Mandarijneend:** 28/04: Eke: 1m. op de Schelde (NVW). **Pijlstaart:** 02/03: Meilegem: 41 ex. (JDW). **Slobeend:** 26/03: Zingem, Weiput: 86 ex. (DDG). **Krooneend:** 15/03 tot 14/04: Nazareth, Callemoeie: 1 koppel (beiden wer-

den ter plaatse geringd). **Hybride Witoogend X Tafeleend:** 06/03 tot 22/03: Escanaffles: 1m. (JDW). **Hybride Krooneend X ???:** 03/03 tot 13/03: Zingem, Weiput: 1 m. Tweede ouder was onzeker: Tafeleend of Witoogend (DDG, JDW,...). **Ijseend:** 29/03: Nazareth, Callemoeie: 3 ex. (NVW, NGR, NGE).

Roofvogels

Zwarte wouw: 24/03: Eke, Makro: 1 ex. over (TGH); 16/04: Oudenaarde, Opgespoten terrein: 1 ex. over (BHE, DDG, NGE); 02/05: Dikkelvenne, Rotse: 1 ex. (JVE). **Rode wouw:** 30/03: Parikebos: 1 ex. naar O (PVDK, Mespr); 11/04: Deinze: 1 ex. over (VLO); 21/04: Ename, Bos t Ename: 1 ex. over (GGR). **Grauwe kiekendief:** 1 ex. ter plaatse (GCO). **Visarend:** 01/04: Ruien: 1 ex. over (JDW); 15/04: Levierenbos: 2 ex. (FDW); 15/04: Nokere: 1 ex. over (BDH); 16/04: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. enige tijd pleisterend (VLO, KVE, BHE,...); 27/04: Deinze: 1 ex. over (JDW); 07/05: Oudenaarde, Donk en later over centrum: 1 ex. (NGE, DDG). **Havik:** 14/03: Nokere, Kordael: 1 jagend ex. (LKI); 28/03: Wortegem, Spitaelsbossen: 1 ex. (BDH); 16/04: Nazareth, Hospicebossen: 1 ex. (JDW). **Slechtvalk:** Het m. van de toren van Leroy kwam daar nog slapen tot 26/03 (NVW). **Smelleken:** 02/03: Zingem: 1 ex. laag over (JDW); 15/04: Oudenaarde, Opgespoten terrein: 1m. over (JDW); 16/04: Oudenaarde, Opgespoten terrein: 1 ex. over (DDG, NGE); 25/04: Ronse, centrum: 1 ex. over (DVE).

Rallen tot sternren

Rode Patrijs: 19/03: Kwaremont: 1 verkeersslachtoffer

Ooievaar

foto: Gerard Mornie

(uitgezet) (NDS). **Bontbekplevier:** 16/05: Meilegem, Kaaimeersen: 1 ex. (VLO, KVE, DDG). **Kluut:** 22/03: Oudenaarde, Donk: 14 ex. overtrekkend (med. DVDP). **Wulp:** 09/05: Welden: 25 ex. over (JVDB). **Grutto:** 10/03: Zulte: 52 ex. in een weide langs de Leie (EVC); 11/03: Nazareth, Callemoeie: 30 ex. (NVW). **Bonte strandloper:** 06/04 tot 07/04: Meilegem, Kaaimeersen: 2 ex. (JDW). **Temmincks strandloper:** 16/05: Meilegem, Kaaimeersen: 2 ex. (BHE). **Groenpootruiter:** 16/05: Meilegem, Kaaimeersen: 15 ex. (BHE). **Tureluur:** 06/04: Noorderwal, Deinze: 12 ex. (VLO); 16/05: Meilegem, Kaaimeersen: 14 ex. (BHE). **Zwartkopmeeuw:** 07/03: Escanaffles: 1 ex. over (med. JDW). **Geelpootmeeuw:** 15/03: Nazareth, Callemoeie: 14e kj. (IST, NVW, NGE); 17/04: Nazareth, Callemoeie: 1 ex. (IST, RDR).

Duiven tot kruisbekken

Nachtzwaluw: 17/05: Eine: 1 ex. kortstondig waargenomen (WRO); 26/05: Mater: 2 maal in een half uur waargenomen (LDV). **Draaihals:** 14/05: Ruien: 1 ex. ter plaatse (DSE). **Bijeneter:** 17/05: Ronse, Bois Joly: 9 ex. over (NGE). De vogels van Wachtebeke (eveneens 9 stuks) werden op dezelfde dag ook voor het eerst weergezien op hun broedlocatie. **Rouwkwikstaart:** 06/03: Ruien: 1m. tussen een 50-tal witte kwikken (JDW). **Beflijster:** 02/04: Wannegem-Lede: 1m. (GCO); 10 tot 13/04: Oudenaarde, Opgespoten terrein: 1m. (DDG, PVDB,...); 13/04: Hillegem: 1 ex. (WVDM); 15/04: Oudenaarde Opgespoten terrein: 2vr. (DDG, NGE). **Sprinkhaanzanger:** Enkele langdurig zingende vogels wijzen op broed: o.a. te Eke, Welden en Wortegem-Petegem (FGH, JVDB, NGE). **Orpheusspotvogel:** 28/05: Ronse, Maquisweg: 1 zp. (DVE). **Putter:** 22/03: Escanaffles: 35 ex. (JDW).

Dank aan alle waarnemers:

G. Colembie, D. De Groote, M. De Meulemeester, N. Desmet, L. De Vos, F. De Waele, J. Dewolf, B. D'hondt, R. Druwel, M. en P. Espeel, M. Esprit, N. Geiregat, T. Gesquière, F. Ghyselen, G. Groenez, N. Groenez, B. Heirweg, L. Kinds, T. Liettaer, V. Lootens, W. Rommens, D. Seigneur, G. Spanoghe, I. Steenkiste, E. Van Colenberghe, P. Van De Kerckhove, P. Van Den Bulcke, J. Van Den Berghe, D. Van De Populiere, W. Van Der Meulen, N. Van Wassenhove, K. Verhoeven, D. Verhoeven, D. en L. Verroken.

(Straffe) Eksterverhalen

(1) Ekster, Schaap en poes

■ Anne Fobert

In de vorige Meander vroeg Jan Van Everbroeck uit Nazareth of iemand al een Ekster insecten zag zoeken op schapenruggen. En ja, ook ik heb van die 'rustige' schapen waar al eens een Ekster op landt. Soms heb ik de indruk dat ze niet noodzakelijk uit zijn op eten maar er gewoon even verpozen. Zo zie ik ook Jean-Luc, de haan, af en toe op een schapenrug zitten, gewoon zitten. Eksters zijn soms erg opdringerig. Ze komen brokjes meepikken uit de eetbakken van de poezen. Maar soms zijn de poezen de (jonge) Eksters te snel af. Dan maar beter op een schapenrug gaan foerageren...

(2) Ekster en Kauw

■ Philip Vergeylen

Wanneer je in het centrum van Zottegem woont ben je zeker en vast vertrouwd met de Kauwtjes die er een vaste verblijfplaats hebben gevonden. Hun karakteristieke roep is er niet meer weg te denken en vooral wie hoog woont kan ze ook nog gemakkelijk observeren. Onlangs echter werd mijn aandacht getrokken, omdat ze wel héél luid te keer gingen. Een Ekster, op de hielen nagezeten door zo'n 7 à 8 Kauwen, scheerden onder een hels kabaal tussen de gebouwen door. Een en ander werd duidelijker toen er een blijkbaar pas uitgevlogen jonge Kauw bij mij op het balkon een noodlanding maakte. Al snel bleek dat hij (of was het een zij) de

(4) Ekster en Merel

■ Norbert Desmet

Er bereiken ons steeds meer berichten over 'wangedrag' van onze Eksters: ze zouden vinken overvallen in de vlucht, ze tegen de grond drukken en dood pikken? Hun reputatie als eier- en jongenrovers hebben ze al, maar volwassen vogels? Tot ik zelf een voorvalletje zag bij een merelnest dat door Eksters belaagd werd. Steeds opnieuw naderden de Eksters en maakten de Merels kabaal tot, zo dacht ik, het nest zou geplunderd worden. Plots duikt een Ekster echter op het vrouwtje Merel en duwt die tegen de grond. Voor de wetenschap had ik misschien moeten wachten op het verdere fatale? verloop, maar mijn gevoel stuurde een sandaal richting rustverstoorders, waarmee het incident gesloten maar het vraagteken gebleven is: doden Eksters Merels?

Handig speelde ook een Zwarte kraai het spel met een jonge reisdуйf in een ventilatiekoker zes verdiepingen hoog. Aandachtig op de uitkijk wachtte zij op het gepaste moment om de duif uit de holte te sleuren en ze te pletter te laten vallen. Het opzet mislukte, de duif kon al een beetje fladderen en verdween onder een geparkeerde wagen en voorbijgangers onderbraken het wetenschappelijk verloop...

(5) Ekster en Zwarte kraai

■ Rik Desmet

Hoewel de Ekster uiteraard een zeer algemene verschijning is stond er in een Frans jagerstijdschrift (Nos Chasses, special piégeage, april 2004) een eigenaardig bericht. Men stelt er een afname van de Ekster vast in het open veld terwijl er tegelijk grote concentraties geteld worden in stedelijke milieus. Daar profiteert hij van het grote aanbod tuinvogels, soms tot afgrijzen van de inwoners die er dan wel geen gratten in zien dat poeslief ook nogal te keer kan gaan... En passant misschien ook eens bij ons kijken? Misschien wordt de Ekster wel verjaagd door zijn grotere verwant de Zwarte kraai. Hier in de tuin heeft de Ekster, na veel gekrakeel (het leken wel verkiezingen...), zijn nestplaats achteraan moeten afstaan aan een koppel Zwarte kraai. Hij broedt nu veel dichterbij het huis, langs de weg. Toeval? We zijn benieuwd naar reacties.

oorzaak van deze wilde achtervolging was, toen onmiddellijk daarna ook de Ekster neerstreek. De andere Kauwen landden dichtbij en voerden de decibels nog op. Ze wisten de belager te verdrijven, en toen de ganse bende de Ekster achterna ging bleef het jong moe en verward achter.

Na nog wat wilde rondjes toeren landde de Ekster opnieuw. Toen ze vastberaden op de niets vermoedende Kauw afstapte werd het pas echt duidelijk wat haar bedoeling was: een verse hap die bovendien net even groot was dan zichzelf. Dit was het moment waar ook ik op het balkon verscheen, waarna de Ekster in de ene, en de groep Kauwtjes in de andere richting vertrokken. De rust keerde terug over de stad.

(3) Ekster, Merel, Zanglijster en Sperwer

■ Xavier Coppens

Zaterdag stond ik met een kop warme koffie door mijn venster te zien naar onze tuin. Een Merel scharrelde in de kort gemaaide pelouse van dat tuindeel, en verzamelde daar wat pieren voor z'n jongen.. In het weiland vlakbij staan Canadapopulieren waar dit jaar Eksters de eerste keer nestelen, ze zijn verhuisd. Nog niks aan de hand, een rustige zonnige ochtend. Ik loop naar de keuken en staar naar het weiland achter ons huis. Wat koetjes te zien tussen de paardebloemen en kruipende boterbloemen. Plots komt een Ekster in mijn vizier die "onze merelman" klaarblijkelijk wild achtervolgt, het lijkt wel of hij hem hebben wil. Ik wreef mijn ogen uit toen ik zag dat de Ekster de Merel op 3m hoogte met de poten uit de lucht plukte en beide vogels daarna loodrecht naar beneden vielen, pardoes in een weidegracht waarlangs oude knotwilgen staan.

De plaatselijke zanglijsterman schiet zich naar de agressieve Ekster en zoef over de gracht. Waarschijnlijk daarom verloor de Ekster even z'n greep en de Merel wist te ontsnappen. Deze vliegt daarop de gracht uit scheerlings boven het weiland. En nu komt ie... in al dat gehakketak en nadat de Merel weer kon opstijgen, wipt een Sperwer uit de knotwilgenrij langs de bewuste gracht. De Sperwer laat zich nagenoeg onmiddellijk op de ontsnappende merelman vallen en "hebbes"...

Nu nog beter... de Sperwer begint dus de Merel te pluimen onder de elektriciteitslijn die door de weide loopt en bovenop de leiding zitten naast elkaar te kijken: de Ekster, de Zanglijster en een naburige merelman. Een lotgeval verteld door uw gebroeder Grimm, maar wel echt gebeurd.

Nieuws uit Ename

Help, koeien op het Mariette Tielemanspad!!

Als je 's zondags op "het pad" een fikse wandeling maakt of gezellig met de kinderen rondkuiert om van het eerste lentezonnetje te genieten, kan je vanaf nu plots oog in oog met een bende koeien staan. Niet dat je direct schrik moet hebben als je toevallig in een rode outfit loopt. Tal van groepswandelingen in 2003 hebben bewezen dat de dieren nauwelijks een oog verpinken als je met een groep goedgemutste (maar soms luidruchtige) wandelaars op pad bent. Trouwens, de kans is groot dat ze op drukke wandeldagen de kalmere plekjes gaan opzoeken.

Maar enige voorzichtigheid is toch wel aan de orde. Je weet maar nooit hoe een dier reageert en zeker niet wanneer er ook zogende kalveren in de kudde aanwezig zijn. Daarom vragen we de wandelaar volgende tips in acht te nemen:

- hou het rustig en kom niet te dicht bij de dieren;
- hou je kind(eren) in het oog!! Dieren hebben immers een onweerstaanbare aantrekkingskracht voor kinderen;
- maak een ommetje om te passeren, loop zeker niet doorheen de kudde;
- loslopende honden zijn vanaf nu zeker uit den boze!!
- voeder de dieren niet! Het verhoogt de kans dat ze opdringerig worden

Voorlopig zullen de dieren vooral op de weiden van de Katteberg te vinden zijn. Daar is er immers voldoende sappig gras voorhanden waardoor de dieren zich weinig zullen verplaatsen. Maar ze doorkruisen reeds het ganse gebied en je kan ze overal tegenkomen. Later komen ook de Konik paarden in het middendeel van het Bos t' Ename in actie.

Wijzigingen op het Mariette Tielemanspad

De recente uitbreiding van het reservaat, die we hebben gerealiseerd dankzij het LIFE-project, bieden ons niet alleen kansen voor de introductie van graasbeheer, maar stellen ons ook in de mogelijkheid om het traject van het Mariette Tielemanspad te herzien en aan te passen.

Tot voor kort moest de wandelaar op de kleine lus aan de Natusdreef 2 maal voorbij hetzelfde punt. Ondertussen is het tracé daar aangepast en sla je reeds aan de boomgaard linksaf om langs de boszoom van de spontane verbossing (tussen twee afrasteringen) te stappen.

Binnenkort kan je ook langs het voetbalveld van Nederename tot aan de Braambrugstraat stappen om via deze weg terug te keren langs de Daalbosstraat en Blote naar de Katteberg (groen-zwarte lijn op de kaart).

Ook zijn er langs het ganse traject van het Mariette Tielemanspad heel wat aanpassingen gebeurd en staat nog

één en ander te gebeuren. Doordat de begrazingsblokken een groot deel van het gebied beslaan en het pad op verschillende plaatsen kruisen, is er noodgedwongen heel wat prikkeldraad bijgekomen. Op de verschillende in- en uitgangen van de begrazingsblokken zijn valpoortjes geplaatst zodat de wandelaar nog vrije doorgang heeft. Op de Natusdreef en de Kapelledreef komen smalle veeroosters in combinatie met een draaipoot (om de toegang met de tractor mogelijk te maken). Op de Braambrugstraat zullen 2 veeroosters over de ganse breedte van de straat een strook aflijnen waar de koeien en paarden de Braambrugstraat kunnen oversteken. Voor ruiters wordt een zijdelingse doorgang voorzien zodat ze de veeroosters kunnen omzeilen.

Vleermuizenonderzoek

Vleermuizen! Iedereen ziet ze 's avonds wel eens fladderen.

Maar je kan je heel wat vragen stellen over deze mysterieuze vliegende zoogdierjes.

Waar verblijven die beesten overdag bijvoorbeeld? In holle bomen, op kerkzolders, in huizen... ja dat weten we ongeveer wel, maar in welke holle boom, op welke kerk, in welk huis... (en met hoeveel van welke soort)? En als ze uitvliegen, welke route gebruiken ze dan om naar hun jachtgebied te gaan?

In een straal van 10 km in en rond den bos bestuderen de Vleermuizenwerkgroep van Natuurpunt en JNM sinds vorig jaar samen het ruimtelijk gebruik van de vleermuizen. Dit onderzoek is mogelijk dankzij de financiële steun van Aminal-Afdeling Natuur en de algemene ondersteuning van de VLM en de stad Oudenaarde.

Er zijn tal van kolonies van meerdere soorten gevonden. Eens de kolonies ontdekt, wordt bij valavond het aantal dieren geteld die uit de kolonie komen. Ook wordt de relatie tussen landschapsstructuren en de verplaatsing van de vleermuizen onderzocht. We gebruiken batdetectoren om de vleermuizen te volgen. Een batdetector is een klein toestel dat

de hoge sonargeluiden van vleermuizen hoorbaar maakt voor ons gehoor.

In deze overzichtstabel vind je reeds enkele resultaten van het onderzoek in 2003.

Soort	Aantal kolonies	Aantal slaapplaatsen	Geschat aantal dieren
Gewone dwergvleermuis	10	> 25	500 - 1 000
Ruige dwergvleermuis	0	?	Enkel tijdens trek
Laatvlieger	1	5	15 - 20
Rosse vleermuis	1	> 2	6
Grootoorvleermuis	2	=> 5	20 - 60
Watervleermuis	1	?	> 6
Baardvleermuis	1	?	?
Franjestaart	?	?	?

In het vlak nabijgelegen Kezelfort (Leupegem) zijn er de laatste 30 jaar tellingen gebeurd van overwinterende vleermuizen. In totaal werden er 13 van de 21 Vlaamse vleermuisensoorten in of vlakbij het onderzoeksgebied waargenomen. De streek kent dan ook een zeer grote diversiteit aan vleermuizen. De meeste bedreigde vleermuisensoorten zijn echter verdwenen. Van de vier soorten die volgens de Europese Habitatrichtlijn dienen beschermd te worden (Meervleermuis, Ingekorven vleermuis, Vale vleermuis en Mopsvleermuis), komt tegenwoordig enkel nog de Ingekorven vleermuis voor tijdens de winter. Het wordt dus tijd dat de sterke achteruitgang van vleermuizen gestopt wordt!

Een belangrijke conclusie van het onderzoek is dat vleermuizen bijna nooit vanuit hun kolonie de kortste weg nemen naar hun jachtgebied. Ze volgen vooral de houtkanten in het landschap. Indien er over een afstand van 50 meter geen houtkant is tussen slaapplaats en jachtgebied, dan moeten ze noodgedwongen een omweg maken. Het gebeurt soms dat vleermuizen honderden meters omweg afleggen om die 50 meter afstand te overbruggen.

Ook jij kan meehelpen aan het onderzoek!

Vooraf bij het opsporen van de slaapplaatsen van vleermuizen kunnen we elke tip gebruiken. We kennen ondertussen heel wat slaapplaatsen, maar nog niet allemaal. Weet je ergens vleermuizen slapen in Oudenaarde en vooral in de deelgemeenten Ename, Edelare, Volkegem, Mater of Nederename, gelieve ons dit door te geven. Als je zelf zin hebt om ze te tellen als ze uitvliegen, dan is dit mooi meegenomen. Anders trachten wij eens langs te komen om te zien hoeveel en welke vleermuizen er uitvliegen.

Voor de melding van vleermuisenkolonies, voor info of vragen, kan u terecht bij:

Pieter Blonde : 0485 -55 12 20

Wist je trouwens dat:

- Nog nooit een vleermuis in iemands haar is gevlogen;
- Vleermuizen met gemak tot 300 muggen per nacht kunnen opeten. Wie doet hen dat na?

Herstelling Paddenvijver

Reeds enkele jaren kampte de alom bekende paddenvijver met waterverlies doorheen de dijk aan de kant van de Braambrugstraat. We vreesden zelfs even voor een dijkbreuk. Een acuut probleem waarvoor we niet direct een pasklare oplossing hadden. Herstel of heraanleg van de dijk zou immers een hele (zware en dure) klus worden. Vorig jaar loste het probleem zich min of meer op doordat het water een natuurlijke "tunnel" had uitgesleten waarlangs het water kon wegstromen. In maart was het water zodanig sterk gezakt, dat de vijver helemaal leeg dreigde te lopen. De voortplanting van de padden kwam hierdoor ernstig in gevaar. In afwachting van een grondige herstelling door Dirk Ketsman, die hiervoor de grote middelen zal inzetten, hebben Jean en vooral Tom (De Vreese) in allerijl een noodoperatie doorgevoerd. De vijver heeft terug voldoende water om de voortplanting van onze padden te verzekeren. Onze welgemeende dank Tom, Jean (en Dirk).

Trouwens, de meeste padden zijn ook dit jaar weer veilig over of onder de Braambrugstraat getrokken. Het aantal padden dat naar de vijver trekt is al 2 opeenvolgende jaren fors gedaald. We besloten om enkel op piekdagen present te zijn om de dieren een handje toe te steken. Een echte verklaring voor die spectaculaire daling (van ca. 1500 naar een 250) hebben we nog niet echt. Allicht heeft de toename van het aantal poelen en privé-vijverjes in en om het bos hier iets mee te maken. Maar ook de wispelturigheid van het weer tijdens de trekperiode kan er voor iets tussen zitten. Dit jaar werd al in de eerste helft van januari trek van padden waargenomen. Dus lang voor de normale trekperiode eind februari tot begin april (we hebben er dus misschien een pak gemist). We zullen dit in ieder geval de volgende jaren blijven opvolgen. Er werden ongeveer 350 padden overgezet.

Intermetten - onze eigen website!!

Wie alles op de voet wil volgen kan op onze eigen website terecht: www.werkgroep-bos-t-ename.org

Je kan ook info vinden over het reservaat of het LIFE-project vinden op de 2 andere operationele sites:

www.users.online.be/~qd32207/

www.users.pandora.be/life-natuur-be-7156

Waardevolle bermen in Nazareth

■ Gilbert De Ghesquière

Wie zaterdagochtend 12 juni via de Klapstraat de brug van de E17 overstak, kon in de berm een groepje mensen ontwaren, verdiept in een wat vreemd ritueel, met groene doeken, regenschermen en camera's. De regenschermen moesten bescherming bieden tegen de plensbuien. De doeken verdwenen toen enkele splinternieuwe houten borden werden onthuld. En de camera's waren van een paar perslui die het gebaar wilden vereeuwigen. Met dit nogal natte gebeuren werd gevierd wat weinig mensen weten: dat Nazareth een aantal botanisch waardevolle bermen telt, en dat gemeentebestuur, Mina-raad en natuurverenigingen al jaren proberen om die te beschermen. In 1995-1996 werden alle bermen met medewerking van De Wielewaal geïnventariseerd, en werd er op basis daarvan een aangepast maaibeheer ingesteld. De uitvoering daarvan is niet steeds optimaal gebeurd. Daarom heeft Nazareth voor een aantal waardevolle bermen de vzw Ecowerk ingeschakeld, die wat ecologische

deskundigheid en botanische gevoeligheid inbrengen in het mechanische maaiwerk. Weinig Nazareners liggen wakker van de ecowaarde van hun bermen. Als die maar op tijd geschoren worden, en geen slonzige indruk bieden. Brandnetelfobie is wijd verbreid. Hopelijk gaan meer en meer mensen stilaan de wuivende grashalmen en bloeiende bloemen toch waarderen. Maar voor een Natuurpunter volstaat het niet dat een berm er groen uitziet. Die heeft ook aandacht voor de verdrukke minderheden onder het plantenvolk. Hij fleurt op bij de gedachte dat er in zijn omgeving wezens overleven met namen zoals Hengel, Grote wederik, Herfstleuwentand, Schermhavikskruid of Karwijselie. Maar voor de natuur zelf

is ecologische diversiteit een kwestie van overleven.

Om de bevolking te wijzen op de waarde van die bermnatuur, werden op verzoek van de Mina-raad op enkele plaatsen borden geplaatst, in de vorm van klavertjesvier. In de buurt daarvan vindt men (vaak na enig doorgedreven speurwerk, en niet in elk seizoen) bijzondere planten, waarvan de naam op de borden vermeld staat. Hoe lang de FSC-houten borden het zullen uithouden? Het plaatsen ervan is vooral een symbolisch gebaar. Opvallend zijn de hoopvolle vorm van het bord en de slogan: "WAARDEVOLLE BERM". 's Anderendaags had een leukerd er al A4-tjes aan geniet met de aanvulling "met blikjes en flessen". Goed gezien, maar het alomtegenwoordige zwerfvuil doet niets af van de natuurwaarde van onze wegbermen. Het zegt alleen iets over de mentaliteit van mensen die er aan voorbijgaan.

Wegbermen

In De Levende Natuur (mei 2004) verscheen er een botanische evaluatie van 15 jaar rijkswegbermbeheer in Nederland. Daar worden bermen van rijkswegen al lang ecologisch beheerd om de waarde ervan te laten toenemen. In het onderzoek werden vegetatieopnamen van 1986-1988 vergeleken met opnamen van 2001. Uit deze opnamen bleek het aantal planten wel ongeveer gelijk gebleven met echter een afname van de zeldzamere soorten en toename van de algemene soorten. De gemiddelde soortenrijkdom per opname bleek wel toegenomen. Veel soorten van voedselarm milieu verdwenen terwijl het aantal bos- en struweelsoorten toenam. Ook de veruiging nam in 15 jaar sterk toe. Verruiging en verbossing zijn vermoedelijk veroorzaakt door een onzorgvuldig, verkeerd of ontbrekend beheer. De auteurs besluiten: "Voorwaarde voor een toename van natuurwaarde is de aanwezigheid van goede aanleg- en beheersplannen, gevolgd door een daadwerkelijk en zorgvuldig uitgevoerd beheer en goede monitoring, evaluatie en indien nodig bijsturen van het beheer".

Tenslotte nog dit. In de krant van 17-06-04 staat te lezen dat er in de bermen van de E40 (tussen Leuven en Tienen) en E341 (tussen Leuven en Halen) een proefproject opgestart is om de bermen kort te houden. Op afgebakende perceeltjes wordt ratelaar uitgezaaid! Ratelaar is een halfparasiet die de groei van het gras moet beperken. De ratelaar, vroeger verketterd, in ere hersteld?

Els Ameloot van de KU Leuven stelt in de nieuwsbrief van maart-april 2004 van de Afdeling Natuur van de Vlaamse Gemeenschap dat door het aanplanten van ratelaar grassen veel minder goed groeien. Dat betekent minder bermmaaisel dat moet worden afgevoerd. Els Ameloot: "De ratelaar is een halfparasiet die water en voedingsstoffen uit grassen haalt."

Metershoog

Dagelijks passeer ik 's avonds door een iets lager gelegen landweg en ik hoef echt geen glas op om te denken dat ik ergens in de savanne ben terechtgekomen: in het licht van de autolampen lijkt het wel alsof ik door een tunnel van meer dan een meter hoog gras rijd. Ik ken het weggetje van vroeger en vond er Duizendblad en Veldlathyrus samen met tientallen andere soorten. Als ik er nu overdag eens langswandel dan zijn netels de afwisseling in het monotone glanshaverfeld met hier en daar nog een restje van ooit. In het voorjaar nestelde er een Graspieper die naargelang het gras hoger werd precies met de dag meer tijd nodig had om zijn nest te vinden... En dan kwam de maaimachine, netjes in de toegelaten periode dan nog wel, met gras- en graspieperzuiger en al... De gemeente Kluisbergen is hier voorbeeldig en investeerde onder Minaraadimpuls al drie jaar fors om zijn kilometers bermen degelijk te maaien en toch... Is de leemgrond te rijk en duurt dat jaren om te verschrallen? Is de 'rand'bemesting te groot en profiteert daar de Glanshaver van? Of zou de maaitijd even moeten bekeken worden?

Het valt op dat randen langs weiden waar minder kwistig gemest wordt, toch wat meer kleur overhouden alsook wegbermen die bv. door een beek van het veld gescheiden zijn. Misschien is drie jaar te kort om resultaat te boeken? Kan een vroegere maaitijd op onze leemgronden andere resultaten geven en het monopolie van raagrass breken? Met een logische vraag daarbij: is er bij al dat uitgegeven geld ook wat studiewerk verricht of zijn al die euro's meegezogen in 't machien? Wie weet meer? Wij hoorden dat andere gemeenten zoals Nazareth een beleid daarrond voeren, dat in sommige gemeenten orchideeën in de bermen groeien maar we weten ook dat op veel plaatsen nog geklepeld wordt en dat die geldverblindende machines soms rijden op plaatsen waar net enkele overlevers uit een vorige maaibeurt in bloei geraken.

Met andere woorden we zoeken een artikel onder de titel: hoe staat het met ons bermbeheer? Of wordt dat: wat is er mis met ons maaibeheer? Want uiteindelijk moest met al dat geld de natuur er toch beter van worden en is voor veel gemeenten al dat gemaai een forse hap uit het natuur- en milieubudget.

Oostkantons: warm, koud, en veel natuur

Verslag van een natuurvierdaagse in de Oostkantons vanuit Butgenbach.

■ Karel De Waele

Donderdag 20 mei loodste Jacques Vanheueverswyn de 29 deelnemers rond het meer van Butgenbach (dat drooggelegd was) met nog een afzakkertje in de richting van Schoppen. De combinatie van de 20 km lange tocht en het zeer warme weer zorgde voor een aantal pijnlijke knieën, verkrampde spieren en blaren op de voeten. De volgende twee dagen was het heel wat kouder (één ochtend startten we zelfs bij slechts 6° Celsius!) en Karel De Waele schroefde wijselijk het aantal aangekondigde km naar beneden, maar lokte toch het merendeel van de groep mee voor wandelingen van 17 km vanuit Krinkelt naar het Holzwardedal en het Dreierherrenwald, en van Buchholz naar Manderfeld via het Frankenbachdal. Zondag 23 mei eindigden we in schoonheid met een tochtje van 10 km langs de Amblève in Ligneuville. De vogelliefhebbers zagen Buizerd, Rode wouw, Grote gele kwik (overal langs de beekjes), één keer Waterspreeuw, Geelgors, Europese kanarie, Braamsluiper... en beluisterden

de zang van Zwartkop, Tuinfluiter, Groenling, Fluitier, Boomkruiper, Boomklever, Zwarte mees, Goudhaantje en Vuurgoudhaantje, en nog veel meer.

De botanisten kregen een goed idee van de flora van dit gebied, met als exponenten de "bergflora" met Kranssalomonszegel, Trosvlinder, Meelbes, Grote pimperl, Bosooievaarsbek... en verder Blauwzwarte rapunzel, Hengel, Kleine valerian, massaal bloeiende Europese vogelkers en massa's Bospaardenstaart. Bij de varens werden Brede en Smalle stekelvaren, Mannetjesvaren, Wijfjesvaren, Adelaarsvaren en Dubbelloof vergeleken. Ook zeer leerrijk was de confrontatie tussen de oppervlakkig op elkaar lijkende Akkerhoornbloem en Grote muur.

Zelfs voor de paddestoelenliefhebbers was er de Voorjaarsmorielle...

En de epicuristen werden 's avonds verwend door de uitstekende kok van het Hotel du Lac.

Flora in de reservaatpercelen van de Blekerij in de Zeverenbeekvallei.

Karel De Waele.

Met schroom in het hart en vol eerbied betraden 16 deelnemers het hooi/weiland van de Blekerij, vol bewondering voor de massa's Grote ratelaar, Holpijp en Brede orchis (of nauwkeuriger: orchissen van het complex Brede- en Rietorchis). Sommige deelnemers konden niet genoeg krijgen van al die mooie orchissen.

Als "vingeroefening" werden de Scherpe zegge en de Snavelzegge met de flora gedetermineerd. Dit leidt altijd tot gezellige discussiemomenten, waarbij de ene voorleest uit de 'bijbel' (d.w.z. de Flora van België) terwijl de anderen ijverig kijken naar allerlei details aan de planten door de loepe.

Ook voor de overvloedig aanwezige Kleine waterrep-

plantendeterminatie in Zeven foto: Herman De Waele

pe en het Groot moerasscherm dat hier in de minderheid is, werden de boeken bovengehaald. Na wat zoeken vonden we ook de kruising tussen Beemdlangbloem en Engels raaigras. De vondst van Zeegroene muur verheugde zelfs de "oude rotten". Meer dan 2 uur bleven we 'grazen' in dit prachtige graslandreservaat, één van de natuurpareltjes in de Zeverenbeekvallei te Deinze.

Visie op bos

Toeristen doen hun beklag, schoolkinderen stellen vervelende vragen, de dorpsbewoners spreken schande, de pas neergestreken Zwarte spechten zijn vertrokken: er is iets mis met hun bos, het Kluisbos. De mooie voorjaarsdagen werden er wreed verstoord

door snerpemde zagen en bulderende vrachtwagens die zich een weg baanden door de Grove dennen en de Beuken in de buurt van de uitkijktoren in deze zo geroemde oase van groen. Nu ligt daar een slagveld van bomen. Omdat we vroeger al dikwijls onze ergernis uitspraken over het tijdstip (voorjaar) van die ravage informeerden we bij, zoals dat heet, de verantwoordelijke instanties. We wilden nu toch eens weten waarom men het nu terug vertikte om in de herfst aan die kap te beginnen en daar in de winter mee voort te doen om in de lente de rust te laten weerkeren.

Bovendien waren meerdere gemeentearbeiders vele dagen bezig om alle afsluitingen weg te halen voor het ruimen van het hout en dat met de toeristische invasie en een platgelopen bos in 't verschie... En dit voor een opbrengst van de houtoogst in het dennenperceel van 2000 euro! En de afsluitingen moeten nog terug!

Dus een brief op 5 april met deze vragen en ook nog een voorzichtige vraag wie die mannen in de gaten moet houden of met andere woorden wie stelt de exploitatievoorwaarden op en wie kijkt ze na? Antwoord op 25 mei: 'de kappingen wegens dunning gebeuren op verzoek van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap'. Over deze dunningskap verscheen een artikel in het maandblad Kluisbergen (waarvan de teneur van vallende bomen op wandelpaden mij bijgebleven is). De kappingsvoorwaarden voorzien uitdrukkelijk dat tussen 1 april en 30 juni geen bomen mogen geveld worden omwille van het broedseizoen. Inbreuken hiertegen dienen gemeld te worden aan de lokale politie of bij de boswachter van Bos en Groen.

Misschien betrapt u zichzelf ook op een diepe zucht bij een zo gewichtig antwoord dat alle gestelde vragen uit de weg gaat. Een antwoord dat bulkt van de zorg om de natuur in het bos met een kapotgezaagde lente. En dat dubieuze paraplusysteem waar de gemeente als eigenaar zegt dat Bos en Groen verzoekt tot kapping. We zouden nog wat dieper kunnen peuteren en ons afvragen waarom men een ambitieus bosbeheersplan laat uitwerken (kostprijs tot nu toe 20.000 euro), maar niet gezeurd, de broedvogels (welke?) zijn gespaard en de inbreuken... Een gemeenteambtenaar keek verwonderd toen ik zei dat er teveel gezaagd werd: hij keek naar mij, maar ik bedoelde in 't bos. Heb ik ook uitgelegd natuurlijk. De beheersvisie van "Bos en Groen" (tevens te raadplegen als pdf-bestand) is te lezen op <http://www.bosengroen.be>

Lieveheersbeestjes in de Vlaamse Ardennen

Ronny De Clercq /iwg

Coccinula, de Belgische werkgroep voor lieveheersbeestjes, werkt sinds enkele jaren aan een verspreidingsatlas van de lieveheersbeestjes. Op nationaal niveau werken ze hiervoor samen met o.a. het Instituut voor Natuurbehoud en de JNM.

In Vlaanderen werden momenteel zo'n 60% van alle UTM-hokken (5x5 kilometerhokken) ooit door iemand bezocht die waarnemingen m.b.t. lieveheersbeestjes noteerde, maar slechts 30% van de Vlaamse UTM-hokken werd matig tot

thoden.

Met behulp van de veldterminatietabel (een uitgave van het I.V.N.) konden alle inheemse lieveheersbeestjes gemakkelijk op naam worden gebracht en genoteerd.

In onze streek vertrokken we aan de kerk van Schorisse voor een tocht richting 't Burreken.

Hoewel de opkomst (zachtjes uitgedrukt) gering was, werd het een vruchtbare namiddag met enkele bijzondere waarnemingen.

Het opmerkelijkste lieveheersbeestje vonden we door met een stok in de takken van enkele dennen te kloppen, alle beestjes die zo van hun stokje vielen werden opgevangen in een omgekeerde paraplu! (Dáárom hadden we die nodig!). Niet minder dan 14 **Harlekijn LHB's** vielen uit de bomen. Dit minder algemene kevertje werd nog maar in 71 van de 377 Vlaamse UTM-hokken waargenomen. Op dezelfde

Tienstippelig LHB

foto: Gunther Groenez

Tweestippelig LHB

foto: Gunther Groenez

goed onderzocht. Dit valt af te leiden uit de mate waarin algemene soorten zoals b.v. het welbekende Zevenstippelig lieveheersbeestje e.a. werden geregistreerd.

In de meeste UTM-hokken van onze streek, werden tot op heden slechts 1 tot 4 algemene soorten genoteerd. In de streek Zwalm en Zottegem lijken er nog geen lieveheersbeestjes waargenomen te zijn... Oost- en West-Vlaanderen bleven tot op heden grotendeels witte vlekken op de verspreidingskaarten.

Op zondag 9 mei naar aanleiding van de 'Vijfde Nationale dag van het Lieveheersbeestje', organiseerde "Coccinula" i.s.m. "Lampyrus", de insectenwerkgroep van de regio Schelde-Leie, een lieveheersbeestjestocht in de Vlaamse Ardennen.

Op die dag trokken er in het hele Belgenland mensen op uit met sleepnet en 'paraplu' om kennis te maken met deze sympathieke kevertjes, hun levenswijze en de diverse vangstme-

plaats werd een week eerder ook al het **Achttienstippelig LHB** gevonden (in 46 van de 377 UTM-hokken gevonden), jammer genoeg liet deze soort zich op 9 mei niet meer verschalken.

De interessantste plaatsen om LHB te vinden, blijken de bloemrijke wegbermen en houtkanten te zijn.

Het rosbruine **Meeldauw LHB** en zijn iets kleinere en donkere broertje het **Roomvlek LHB** werden door kloppen op de takken regelmatig gevonden.

Van het welbekende **Zevenstippelig LHB** vonden we 11 exemplaren waarvan sommige al eitjes hadden afgezet op bladluisrijke brandnetels.

Het **Tweestippelig LHB** werd slechts tweemaal gevonden. Veruit het algemeenste lieveheersbeestje blijkt het **Veertienstippelig LHB** te zijn. Deze vrij kleine zwartgele soort, met dambordachtig vlekkenpatroon zijn we werkelijk overal tegengekomen: in de wegbermen, houtkanten en in het bos.

In één houtkant vonden we het **Tienstippelig LHB**, een variabele soort, waarvan we hier enkel de donkere vorm zagen. Het weinig opvallende **Viervlek LHB** werd zowel in een tuin als in een houtkant gevonden.

Eén soort was niet met de determinatietabel op naam te brengen, namelijk het **Veelkleurige Aziatische LHB**. Van dit ultravariabele lieveheersbeestje vonden we slechts één exemplaar in een haag. Vorige zomer waren deze importbeestjes heel algemeen in deze buurt, afwachten dus wat we zullen vinden als het warmer wordt...

Van het zestigtal soorten lieveheersbeestjes die ons land rijk is, voldoen zo'n 40 soorten min of meer aan het normale uiterlijk en formaat van een lieveheersbeestje, zo'n 20 soorten echter zijn slechts een paar millimeter grote, bruinzwarte kevertjes. Veelal worden deze soortjes over het hoofd gezien. Toevallig vonden we er ééntje in onze paraplu; determinatie achteraf wees uit dat het hier om *Scymnus haemorrhoidalis* zou gaan, z'n naam verwijst naar z'n rode poepje...

Als we rekening houden met de vondsten van vorige zomer, namelijk **Tienvlek LHB**, **Oogvlek LHB** en **Tweeëntwintigstippelig LHB**, dan is de omgeving van het Burreken, momenteel met 14 soorten, het best geïnventariseerde UTM-hok van ver in de streek!

Met een veldterminatietabel, een stok + paraplu en een (sleep)net kan iedereen er in zijn buurt op uit trekken om lieveheersbeestjes te verzamelen (let wel: laat ze na determinatie op dezelfde plaats weer vrij!). Noteer welke soorten je vindt, hoeveel en waar, zowel de plaats als de planten waarop je ze vindt, stuur dit alles op naar één van de onderstaande adressen en je wordt een waardevolle medewerker voor de samenstelling van de verspreidingsatlas van lieveheersbeestjes in Vlaanderen. Zeker doen!

Lampyris, p/a Hotondstraat, 2, 9600 Ronse of lampyris.anne@pandora.be
Coccinula W.G. p/a JNM Kortrijksepoortstraat, 192, 9000 Gent of lieveheersbeestjes@jnm.be

Meer lezen?

- ✧ Lieveheersbeestjes in beeld van het KNNV, € 4,95
Alles over het leven van LHB met veel kleurenprenten en uitklapkant om de gewone soorten snel te herkennen. 32 blz.
- ✧ Veldterminatietabel voor de lieveheersbeestjes van België, € 3,75. Geen kleurige tekeningen maar dé tabel om alle inheemse soorten (behalve de mini's) op naam te brengen. 42 blz.

Beste leden,

■ Johan Cosijn

Hoewel mijn ontslag als voorzitter van Natuurland Zwalmvallei pas op het einde van dit jaar was voorzien, zoals reeds aangekondigd op de Lokale Algemene Vergadering van 16/01/2004, zag ik mij genooddacht na de bestuursvergadering van 16/03/04 mijn ontslag vervroegd aan te kondigen.

Het is voor mij niet langer mogelijk een dergelijk groot engagement binnen afdeling Zwalmvallei te combineren met mijn gezins- en beroepsleven. Ik ervaar dat het steeds moeilijker wordt om alle taken van het voorzitterschap naar behoren en volgens mijn inzichten uit te voeren. Dit engagement mag gerust als een bijkomende voltijdse avondlijke bezigheid naast de dagtaak beschouwd worden. Na negen jaar begint dit stilaan te zwaar te wegen. Ik woon gedurende zes jaar buiten het werkingsgebied van de afdeling en het wordt steeds moeilijker om voeling te blijven houden met de actuele toestand op het terrein. Hierbij komt nog dat dit engagement de laatste tijd extra wordt belast met enkele interne problemen. Het leek mij daarom beter mijn mandaat als voorzitter beschikbaar te stellen. Ik wil u hierbij uitdrukkelijk danken voor de steun en het vertrouwen dat u al die jaren in mij en afdeling Zwalmvallei stelde. Ik hoop dat de gewijzigde situatie binnen afdeling Zwalmvallei in de toekomst zal kunnen blijven rekenen op uw gewaardeerde steun en vertrouwen om de verschillende lopende projecten te kunnen realiseren en nieuwe uitdagingen te kunnen aangaan zoals de afdeling dat nu reeds meer dan 22 jaar bewezen heeft.

Hartelijke groeten en tot ziens,

Wijziging afdelingsgrenzen Zwalmvallei

Tijdens de extra lokale algemene vergadering van 7 mei 2004 werd afdeling Zwalmvallei opgesplitst en het werkingsgebied gewijzigd. Afdeling Zwalm.vallei bestaat voortaan uit Zottegem, Zwalm en Brakel (deelgemeenten Elst, Michelbeke, Nederbrakel en Opbrakel) en kent als belangrijkste project Middenloop-Zwalm. De mogelijkheid om in Lierde (deelgemeenten Sint-

Maria-Lierde en Sint-Martens-Lierde) en Brakel (deelgemeenten Parike en Everbeek), met als belangrijkste project de Everbeekse bossen, een nieuwe afdeling op te starten wordt nog bekeken. Ook voor Maarkedal (deelgemeente Schorisse), Brakel (deelgemeente Zegelsem) en Horebeke, met als belangrijkste project het Burreken, wordt nog bekeken hoe de werking verder zal worden uitgebouwd.

Contactpersonen voor de nieuwe geledingen:

■ Afdeling Zwalm.vallei: Vincent Decroock, Huttegemstraat 32, 9630 Zwalm. Tel. 055/21.65.31 email: vincent.decroock@belgacom.net

■ Everbeekse bossen: Marnic Vermeersch, Langemunte 66, 9570 Lierde. Tel. 055/42.61.83 email: voc.lierde@pandora.be

■ Rondon-Burreken: Filip Hebbrecht, Korsele 31, 9667 Horebeke. Tel. 055-49 55 63 email: filip.hebbrecht@pandora.be

Reintje op de vlucht

■ Niko Van Wassenhove

Zondagvoormiddag 28 maart loop ik in de Scheldevlei in Eke en Zevegem op zoek naar aankomende zomergasten. Aan de Vaarbeke -een gebied met kleine weilanden omzoomd met knotwilgen, kleine populierenbosjes en een vijvercomplex van 3 putten- kijk ik toe hoe 4 Gaaien luidruchtig achter elkaar vliegen. Links van mij ging het er plots luidruchtig aan toe: een Vos lopend met gestrekte staart achtervolgd door 7 Zwarte kraaien en een Nijlgans! De Vos, blijkbaar in paniek, keek regelmatig achteruit richting belagers. De Vos was zodanig gefixeerd op zijn achtervolgers dat hij geen oog had voor wat er voor hem stond of gebeurde. Want de Vos liep recht op mij af en bleef mij maar naderen. Mijn verwondering werd alsmat groter naarmate het dier mij naderde. "Is het een tam dier?" flitste het door mijn hoofd. Was hij van plan tussen mijn benen te kruipen? Maar een drietal meter voor mij zag de Vos mij plots staan. Ogenblikkelijk stond hij stil en begon zachtjes te piepen. Wat moest hij nu doen? Een draai van 90° naar links en weg liep hij van mij. Dan liep hij weer naar rechts onder de draad door en stak de aardeweg over terug in een weiland. Gans de meute passeerde voor mijn ogen (neen een stofwolk was er niet bij): de Vos, de roepende kraaien en de blazende Nijlgans. De Zwarte kraaien maakten nu rechtsomkeer en wat later ook de Nijlgans. De Vos liep verder richting Zevegem.

Wat had Reintje wel uitgespookt of is hij zo populair bij zijn dierencollega's? Ik zag hem in het struikgewas duiken. Jawel hoor, wat later stoven 4 Bergeenden in de lucht, klaarblijkelijk wegens hoogst ongewenst bezoek...

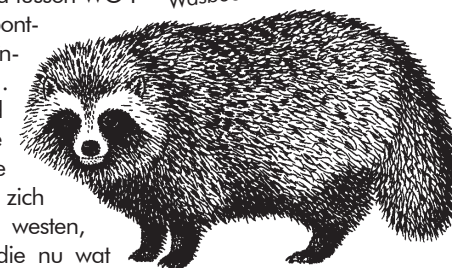
Wasbeerhond, nieuwkomer?

Uit onderzoek in Duitsland blijkt dat de Wasbeerhond in Mecklenburg zeer veel voorkomt en zich met een redelijke snelheid richting Nederland verplaatst. Men verwacht dat er in Nederland over zo'n 15 jaar een aanzienlijke populatie Wasbeerhond zal zijn. Een kennismaking met deze exoot.

De Wasbeerhond, een vertegenwoordiger van de echte honden, ziet er op tekeningen en foto's nogal verfromfaad uit. De kop-romplengte bedraagt 50-70 cm (ter vergelijking: bij Vos ca 80 cm). De poten zijn kort, het lichaam gedrongen, 'nen korten dikken' dus... Het lichaam is ruig, grijsachtig behaard met op de kop een gezichtsmasker waardoor het oppassen is voor verwarring met Das en Wasbeer.

Deze soort, inheems in Oost-Azië en Japan werd tussen WO I en II voor de bontproductie geïntroduceerd. Vanuit Rusland verspreidde de Wasbeerhond zich o.a. richting westen, verspreiding die nu wat lijkt te stoppen.

Wasbeerhonden kiezen bosachtige biotopen, bij voorkeur met dichte ondergroei en waterrijke zones. Het voedsel is erg gevarieerd en zowel dierlijk als plantaardig. Ze leven 's nachts en in de avond- en ochtendschemer. De pas verschenen zoogdierenatlas leert ons dat de Wasbeerhond zich in Vlaanderen nog niet echt gevestigd heeft. In 2002 werd in Zonnebeke een, vermoedelijk recent ontsnapt, exemplaar gevonden. Te vermelden is dat er in 1986 in een oude dassenburcht in Kluisbergen haren van een Wasbeerhond gevonden werden. Eventuele vondsten en andere gegevens graag melden bij Koen Van Den Berge op het IBW (Instituut voor Bosbouw en Wildbeheer, Gaverstraat 4, 9500 Geraardsbergen). Tel. 054-43 71 12; email: Koen.VanDenBerge@lin.vlaanderen.be.

Geniet van de Zomer!

Of je naar verre oorden reist of liever thuisblijft, probeer af en toe van de natuur te genieten.

Bij ons kan je dit zeker doen door enkele van de vele activiteiten mee te pikken die je vindt op de kalenderbladzijden.

Natuurgidsen kunnen je in werkelijkheid doen beleven wat sommige mooie foto's op deze pagina's tonen.

Rietorchis bewonderd

foto: Herman De Waele

Groot geaderd witje

foto: Geert Desutter

Donkere ooievaarsbek foto: Gilbert De Ghesquière

Avondkoekoeksbloem

foto: Ludo Bauwens

Detail Grote ratelaar

foto: Herman De Waele

Vuursalamander

foto: Geert Desutter

Ralreiger

foto: Philip Vergeylen

Soldaatjes foto: Gilbert De Ghesquière

Blinde bij op Dolle kervel

foto: Gilbert De Ghesquière

Grote wespenbok

foto: Philip Vergeylen

Groene kikker

foto: Pieter Espeel

Stom

De Vos haalde ook dit jaar de krant. De titel in het Nieuwsblad van 17 mei loog er weer niet om: "St-Maria-Horebeke: inwoners Dorpsstraat krijgen moordlustige Vos op bezoek".

Dat Vossen zich durven vergrijpen aan kippen is bekend, zeker als ze met grotere jongen zitten. Persoonlijk zou ik dergelijk bezoek ook niet bijster appreciëren. Burgemeester Joseph Browaeyts, zelf een aantal kippen armer, bakt het wel een beetje bruin als hij in de krant laat optekenen dat hij er wil voor ijveren dat er een totale uitroeiing (!) komt van de Vos of op zijn minst een verlenging van de jachtperiode. Dat daarbij nog maar eens het stupide argument gebruikt wordt dat Vossen niet thuis horen in onze gebieden valt niet te verbazen maar getuigt niet echt van kennis van zaken.

Braakballen

Die Ransuilen van Nederenname hebben deze winter hun best gedaan. Gunther Groenez heeft na het verlaten van de roestplaats in een wilgenbosje ijverig braakballen gezocht en die werden uitgepluisd door de leerlingen van Gavere in de school van Jacques. Het pluizen is een tijdrovend werkje maar naar we horen wordt dit in de meeste scholen met plezier gedaan. Telkens staan er verrassingen op het menu zoals de vondst van de resten van een jong Konijn, een Dwergmuis of soms een vogelring. De resten werden op naam gebracht wat voorlopig voor een honderdtal braakballen resulteert in tweehonderd prooien. Bij de planteneters krijgen we 143 Aardmuizen, 13 Ondergrondse woelmuizen en 8 Rosse woelmuizen, normaal als we veronderstellen dat de Ransuilen daar op de Scheldedijken en weilanden gaan voedsel zoeken. Bij de alleseters zijn de Bosmuis (41) samen met de Bruine rat (3) en een Dwergmuis vertegenwoordigd. Slechts één vogelrest (lijsterachtige) werd gevonden maar een jong Konijntje (schedelrest) zorgt voor de uitzonderlijke noot.

We krijgen hiermee ook een zicht op de zoogdierenfauna in de omgeving, waarvoor dank voor zoekers en pluizers. Het determineren was een plezier...

Internet: Wie zijn huis, reservaat... eens vanuit de lucht wil bekijken kan terecht op de site <http://www.gisoost.be/kleurenortho/viewer.htm>. Met de zoekfunctie kan je de gemeente en straat ingeven. Wie op zoek is naar een origineel cadeau of zijn gevel graag verfraaid ziet met een levensechte vlinder kan eens gaan kijken naar de site: www.butterflyman.nl. Je kan er heel mooie vlinders en lieveheersbeestjes kopen. Ook libellen, maar die zijn niet naar de natuur gekleurd.

De Tatra en de Bierbrza...

Dirk Raes

Met spijt in het hart, maar om diverse redenen, stop ik met een zekerheid van 99% met 'reizen-begeleiden'. In 2005 volgt misschien nog enkel 8d. Lesvos en dan is het definitief voorbij. Graag had ik jullie afdeling speciaal willen bedanken, vooral Jacques.

Woudaapje

foto: Dirk Raes

De Tatra en de Bierbrza, Los Amoladeras, 's Albufera en Melinda... een Waterspreeuw in een naaldboom, frieten bakken met 1 frituurpan en dit voor 40 mensen, dolfinen spotten vanuit de bus tijdens de terugrit naar de luchthaven, een 'fall' van vliegenvangers na een prachtige boottocht, het orchideeën-eldorado onder de olijven... allemaal prachtige herinneringen. Na die talrijke reizen, mijn speciale dank aan hen die me vertrouwden, steun gaven en hielpen in moeilijke beslissingen.

Een speciaal dankwoord aan Jacques die me steeds terzijde stond zeker als het wat 'minder lukte' tijdens zo'n reis.

Vogels tussen Dender en Mark

Resultaten van 10 jaar observeren (1994-2003) door Wouter Faveyts en Luc Favijs.

De vogelwerkgroep van Natuurpunt Geraardsbergen heeft de laatste jaren niet stilgezeten. De resultaten van vele uren observeren zijn ondertussen allemaal gedigitaliseerd. Om onze leden en medewerkers tegemoet te komen is er een boek uitgebracht waarin al deze cijfers en ook onze projecten worden besproken en geanalyseerd. Het is een degelijk werk geworden voorzien van stevig gefundeerde commentaren en verfraaid met

tekeningen van Luc Van Hoven. Dit pareltje mag niet ontbreken in de bibliotheek van de ornitholoog! Vogels tussen Dender en Mark (134 blz.) door Favijs-Faveyts is te verkrijgen voor 10 euro.

Adressen: luc.favijs@skynet.be 054/41.52.17 of wouter.faveyts@pandora.be 0479/27.32.78 Dit werk is gericht op vogelkenners.

Tuinnachtegaal

Verwondering en een beetje ongeloof als C en C me melden dat er in hun tuin een Nachtegaal broedt. En toch, het is waar! Of de Nachtegaal zijn voorgangers als Merel, Houtduif, Zwartkop en Staartmees naar de tuinen zal volgen valt sterk te betwijfelen. Toch is het een trend die het volgen waard is en waarvan men zou kunnen stellen dat er nu meer vogels te vinden zijn in

Nachtegaal

foto: Gerard Mornie

tuinen dan op het veld (leeuweriken, gorzen of zwaluwen gehoord?). Iets voor een Minaraad waar de landbouwsector duttend in zijn stoel is weggezakt omdat het subsidiehoofdstuk voorbij is?

Die tuin is natuurlijk ook de eerste de beste niet: een ruime oppervlakte met veel struiken en jonge bomen en een grote plantenrijke vijver aan de voet van de Kluisberg. In dat Kluisbos hadden we een koppel Nachtegaal in 2002 en eentje in 2003, hij is er nog net niet verdwenen. Ook soorten als Spotvogel en Grote lijster zetten schoorvoetend de trend in. Die nieuwe natuur of zeggen we beter de aanpassende natuur is een te volgen onderwerp waar we steeds met plezier nieuwtjes over opnemen.

Vismigratie

Recent wordt nogal wat onderzoek gedaan naar dit onderwerp met een aantal verrassende vondsten in de Schelde en de Leie. Met het ver-

beteren van de waterkwaliteit neemt het aantal soorten toe en komt ook een trek stroomopwaarts weer op gang. In Natuur.Focus van december 2003 lezen we: in Vlaanderen kwamen vroeger 13 grote migratoren voor en daarvan zijn Houting, Grote marene, Elft en Atlantische steur nog steeds niet terug maar Bot, Driedoornige stekelbaars, Paling, Rivierprik en Spiering trachten met wisselend succes het Bovenscheldebekken te bereiken. Minstens 189 Rivierprikken (een rond-bek-vis in de volksmond negenoog) slaagden erin om het sluis-stuwcomplex te Merelbeke te passeren en de Bovenschelde te bereiken. Een tijdelijke opening van die sluis zorgde ervoor dat ook 3 Spieringen en een aantal Driedoornige stekelbaarsen konden passeren, die dan wel onder de stuw in Asper vastliepen. Verste punt in de opmars was Oudenaarde waar 15 Rivierprikken werden gevangen. Dergelijke stuwen (oa. ook in Evergem) betekenen serieuze knelpunten. Verder vind je nog interessante info in het artikel.

Wij vernamen ook dat er naar Beekforel en Rivierdonderpad (genetisch?) onderzoek gebeurt in een aantal kleinere waterlopen. Misschien boeiend om even de stand van zaken daarrond te vernemen? Wie vist een artikeltje op?

Wij delen in de rouw van

Joris Otte en Marie-Louise Seeuws bij het overlijden van hun dochter Veerle Otte op 4 juni 2004 in het Sint-Elisabethziekenhuis in Zottegem na een gezinsdrama in Everbeek. We wensen Joris en Marie-Louise en familie veel sterkte en moed, ook bij het opvoeden van de kleinkinderen.

De volgende Meander...

gaat naar de drukkerij op 1 oktober. Teksten moeten bij de redactie binnen zijn **ten laatste op vrijdag 10 september**. Foto's verwachten we ten laatste op **vrijdag 17 september**. Wacht echter niet tot het laatste ogenblik, zo geef je de redactie wat meer ruimte. Foto's stuur je bij voorkeur naar Frederik Vandaele: tel. 0472/90.58.07 email: frederik.vandaele@pandora.be Voor de kft komen alleen die beelden in aanmerking die tenminste 2000 pixels hoog en 1750 pixels breed zijn.

uw kwaliteitsfoto's in 1 uur

Koen Snauwaert

SPECTOR

Stationstraat 63 - 8790 Waregem
Tel. 056 60 90 38 - 056 60 52 16

ptiek
Van mmeslaeghe

Nederstraat 20
9700 Oudenaarde
055 31 18 01

de speciaalzaak voor
verrekijkers, telescopen,
sterrenkijkers

grote keuze, alle merken
speciale condities voor Natuurpunt-leden

Triodos Bank

toonaangevend in ethisch bankieren
helpt meerwaarden ontwikkelen
in de samenleving

afgevaardigde agent:

Paul Pals
Nieuwpoort 4
9660 Brakel
Tel. 055 42 56 92

Office Partners

méer dan complete kantoorinrichting

gratis catalogoog
& info folder
professioneel advies
op maat

<http://www.officepartners.be>
e-mail: officepartners@skynet.be

Doornikstraat 8 - 9700 Oudenaarde
Tel. 055 30 41 13 - Fax. 055 30 91 13

LE ROY RINASSUR BVBA

Warandestraat 17, 9810 Nazareth
Tel. 09 385 44 60 - 09 385 61 32
email: rinassur@tiscalinet.be
verzekeringsmakelaar nr. 13839

**ALLE BELEGGINGEN
LENINGEN
VERZEKERINGEN**

Solid partners, flexible solutions

Naamloze vennootschap
Warandeborg 3
B-1000 Brussel
B.T.W. BE 403.199.702
H.R. Brussel nr. 76034

BOEKHANDEL

Nederstraat 42 - Hoogstraat 37
9700 Oudenaarde
Tel. 055 31 44 77
Fax. 055 30 03 45

Bestuur Gewest Schelde-Leie:

Gewestvoorzitter: Norbert Desmet. **Erevoorzitters:** Ulrich Libbrecht en Karel De Waele. **Eresecretaris:** Marcel Nachtergaele. **Ledenadministratie:** Arsène en Yvette Benoot-Moerman, Gampelaeredreef 67, 9800 Deinze, 09/386.38.95.

Afdeling Schelde-Leie: Voorzitter: Jacques Vanheeuverswyn, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42, Jacques.Vanheeuverswyn@Pandora.be. **Secretaris:** Fr. De Groote, Baaigemstr. 399, 9890 Baaigem, 09/362.19.69, Franklin.Degroote@Freebel.net. **Penningmeester:** Werner Latte, Zandstraat 11, 9810 Eke, 09/385.48.09, **rekeningnummer:** Natuurpunt Schelde-Leie, 850-8214317-64 p.a. Zandstraat 11, 9810 Eke. **Bestuursleden:** Rik Desmet, Lozerstraat 29, 9770 Kruishoutem, 09/386.46.63, (conservator vallei Zeverenbeek, redactie Natuurbeleving), desmet.rik@planetinternet.be. André Wandels, Wannegemledestraat 33, 9772 Wannegem-Lede, 09/383.66.25. André De Kimpe, Wannegemdorp 43, 9772 Wannegem-Lede, 09/383.71.99, (mede-conservator vallei Zeverenbeek), andré.deKimpe@vici.fgov.be. Odi Heyse, Den Bos 6, 9750 Ouwegem, Odilon.Heyse@lin.vlaanderen. Ivan Steenkiste, Dr. A Martenslaan 59, 9800 Astene-Deinze, 09/380.19.30 (verantwoordelijke website), ivan.steenkiste@skynet.be. Nico Geiregat, Meerspoort 49 B 31, 9700 Oudenaarde Geiregan@meta.fgov.be. Solange De Groote, Baaigemstraat 397, 9890 Baaigem. Peter Breyne, Klikhoutstraat7, 9890 Dikkelvenne, peter.breyne@lin.vlaanderen.be. Gunther Groenez en Sonja De Smeyter, Pelikaanstraat 42, 9700 Oudenaarde, gunther.groenez@pandora.be.

Conservators: Eddy Saveyn, Bellegemstraat 2, 9770 Kruishoutem, 09/380.03.00, (Vuylbroek Kruishoutem - gem. reservaat). Lieven Kinds, Lindeknostraat 9, 9771 Nokere, 09/383.71.39, (Kordaal). Jacques Vanheeuverswyn.

Kern Zingem Marc Nachtergaele, A. Amelotstraat 48, 9750 Zingem, 09/384.15.52, marcnachtergaele@hotmail.com. Adelin Goedefroot, Nederzwalmsesteenweg 31, Zingem 09/384.20.29, goedefroot.adelin@pandora.be. André Vandecapelle, F.Rigauxstraat 32, 9750 Zingem, 09/384.29.73, a.vandecapelle@tijd.com.

Afdeling Scheldevallei:

Voorzitter: Paul Cardon, Kortrijkstraat 60, 9790 Wortegem-Petegem, 055/31.19.92, (conservator Langemeersen), Paul.Cardon@worldonline.be. **Ondervoorzitter:** Paul Van Ceunebroeck, Berchemweg 52, 9700 Oudenaarde, 055/31.75.38 p.vanceunebroeck@tiscali.be. **Secretaris:** Jacques Vanheeuverswyn, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42 Jacques.Vanheeuverswyn@pandora.be. **Penningmeester:** Troubleyn Marleen, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42 **rekeningnummer:** Natuurpunt Scheldevallei, 891-2540092-60, Burg. P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper. **Conservators:** Guido Tack, Boskant 50, 9700 Oudenaarde, 055/30.25.89 (conservator Bos t' Ename). Ugo Sansen, Volkegemberg 27, 9700 Oudenaarde, (hulpconservator Bos t' Ename). Gerard Mornie, St-Amandusstraat 1, 9700 Oudenaarde, 055/31.80.67, (conservator Dal en Snippenweide), Feys Patrick, Zandstraat 10b, 9810 Eke, 09/385.85.10, (hulpconservator Dal en Snippenweide).

Afdeling Vlaamse Ardennen:

Voorzitter: Norbert Desmet, Dorenstraat 4, 9690 Kluisbergen, gsm 0494/65.33.91, tevens hoofdredacteur van Meander. **Secretaris:** Filip Keirse, Nophovestraat 3, 9690 Kluisbergen, 055/38.78.83, (ook conservator Ingelbos). **Penningmeester:** Jacques Vanheeuverswyn, B.P. Ceuterickstraat 18, 9890 Asper, 09/324.09.42, (ook conservator Longkruidbosjes), **rekeningnummer:** Natuurpunt Vlaamse Ardennen 891-2540218-89, Burg. Paul Ceuterickstraat 18, 9890 Gavere. **Conservator:** Lucien Vanden Daele, Meersestraat 89, 9690 Kluisbergen, 055/38.70.54, (conservator Kalkoven).

Afdeling Ronse

Voorzitter: Philippe Moreaux (beheer), Blauwe Steen 43, 9600 Ronse, 055/21.88.87, moreaux.philippe@skynet.be. **Ondervoorzitter:** Patrick Alexander, Hogerlucht 67, 9600 Ronse, 055/20.71.23 patrick.alexander@werken-glorieux.be. **Secretaris:** Renaud Bocquet (beleid), Royerslaan 36, 9600 Ronse, gsm 0497/59.94.02, renaud.bocquet@skynet.be. **Penningmeester:** Tom Pottie, Rotterij 307, 9600 Ronse, 055/30.54.75 tom.pottie@pandora.be. **Bestuursleden:** Guy Cammaert, Jacob Van Arteveldestraat 7, 9050 Gentbrugge, gsm 0496/52.52.37. Sofie Dewaele, E. Jolystraat 23, 9600 Ronse 055/20.80.16. Drieghe Roland, Ommegangstraat 25, 9600 Ronse, 055/21.86.54. Anne Fobert (educatie en IWG), Hootond 2, 9600 Ronse, 055/21.01.37. Wim Jourquin (studie), Ommegangstraat 49, 9600 Ronse, 055/21.70.75. Fien Neyrinck, Draaikonk 10, 9660 Brakel, 055/42.87.25. Scheers Marleen, Boekzitting 40, 9600 Ronse, gsm 0473/98.15.26. Magda Vergeynst, Vandeputtestraat 6, 9600 Ronse, 055/20.72.82. Roland Werbrouck, Vinkenstraat 10, 9600 Ronse, 055/23.92.08. **Conservators: Bois Joly:** Ph. Moreaux, P. Alexander en R. Drieghe. **Pyreneëën:** Ph. Moreaux, R. Werbrouck, T. Pottie, F. Valcke. **Boschheide** (Louise Marie): G. Cammaert.

Waarnemend Bestuur Natuurpunt Zwalm.vallei

Voorzitter: Vincent Decroock, Huttegemstraat 32, 9630 Zwalm, 055/21.65.31, vincent.decroock@belgacom.net. **Secretaris:** Karsten Mainz, Klemhoutstraat 120, 9620 Zottegem, 09/360.00.02, mainz@freegates.be. **Penningmeester en ledenadministratie:** Bart Magherman, Leonce Roelsstraat 5, 9620 Zottegem, 09/360.09.99, b.magherman@pi.be.

Contactpersonen voor de andere geledingen binnen de Zwalmvallei

Everbeekse bossen: Marnic Vermeersch, Langemunte 66, 9570 Lierde, 055/42.61.83, voc.lierde@pandora.be.

Rondom-Burreken: Filip Hebbrecht, Korsele 31, 9667 Horebeke, 055/49.55.63, filip.hebbrecht@pandora.be.

**Boomkwekerij
DE BOCK LV**

Wij zijn specialisten in:

Sierheesters, Rozen, Bamboes,
Vaste planten, Coniferen, Sierbomen,
Haagplanten, Fruitbomen.

Pelikaanstraat 89
9700 Oudenaarde-Nederename

Tel. 055 30 24 80 (bedrijf)
Fax. 055 31 35 83

TUINAANLEG
specialiteit
opritten en terrassen
onderhoud - boomkwekerij

tuinarchitect
VAN COLENBERGHE ERIC
Pontstraat 72
9870 Zulte
Tel / Fax 056 60 40 21

Met uw advertentie op deze
plaats bereikt u bijna 2000
abonnees en een veelvoud
aan lezers.

Stuur of bel uw teksten naar de
redactie.

Uw zaak en de natuur
worden er beter van.

**TUINAANLEG
EN
ONDERHOUD**

alle snoeiwerken
ook verlagen van bomen

MICHAEL BEKAERT

Ganzendam 9-9890 Vurste
Tel. 0497 430 179

Bedenk jouw familieleden of vrienden met een uniek geschenk!

Maak hen vandaag nog lid van Natuurpunt door overschrijving van € 20 op rekeningnummer 230-0044233-21 met vermelding 'cadeau lidmaatschap'. Geef naam en adres van de gelukkige door aan onze ledenadministratie (info@natuurpunt.be of 015/29.72.50) en verwittig bij voorkeur ook onze regionale ledenadministratie (zie colofon). De gelukkige is meteen lid tot eind 2005 en ontvangt bovendien een mooi welkomstpakket. Daarin zit onze unieke wandelgids met tips voor trips in onze mooiste natuurgebieden en ook een CD met vogelgeluiden. Voor meer informatie: Natuurpunt, Kardinaal Mercierplein 1, 2800 Mechelen. Tel. 015/29.72.50, fax: 015/42.49.21, e-mail: info@natuurpunt.be, www.natuurpunt.be.

Zondag 3 oktober 2004, van 14u tot 17u

KLAVERTJE-4-WANDELING-II

Kluisbergen / Ronse

Trage Wegenwandelingen voor kinderen en volwassenen

samenkomst: café "den Hootond"
Zandstraat, 4 Kluisbergen

Keuze uit

4 begeleide thema-trajecten (ca. 5 km):

planten: Karel De Waele

paddestoelen: Willy Termonia

landschap: Filip Keirse

behoud en herstel trage wegen: vzw. Trage Wegen

4 activiteiten (max. 2 km):

spinnentocht met spiderman Bryan Goethals

landschapswandeling voor groot en klein, Norbert Desmet

natuurtocht specifiek voor kinderen, Guy Cammaert

de natuur ontdekken en knutselen met de JNM

deelname: 1 € pp, -12 jarigen gratis

aanbevolen: laarzen of stevig schoeisel

inschrijven noodzakelijk met vermelding keuze vóór 20 sept.'04

tel. 055/20.72.82 of 055/21.01.37 of tragewegen_vl_a@hotmail.com

Natuurpunt & S.O.W.

Kluisbergen / Ronse

vzw Trage Wegen

natuurpunt

SICHTING OMER WATTEL

Afdeling Zwalm.vallei organiseert op **zondag 8 augustus** haar

1ste Zomerfeest

in het Oud Klooster, Brouwerijstraat te Dikkele

Programma :

Natuurwandeling langsheen onze natuurgebieden (vertrek om 14u30 aan het Oud Klooster)
Barbecue (vooraf inschrijven is noodzakelijk), eventueel gevolgd door een **sfeer-avondwandeling**.

Inschrijven door overschrijving van € 10 per persoon, op rekening 393-0119976-76 van Bart Magherman, met vermelding 'Zomerfeest'. Contactpersoon : Vincent Decroock (055/21.65.31).